

GR. ALEXANDRESCU

SATIRE ȘI FABULE

Antologie, postfață și bibliografie
de
CONSTANTIN CUBLEȘAN

SECȚIA
PENȚAR COTIDIAN

171.131.21
21
21

EDITURA MINERVA

București — 1983

SATIRE

[SATIRA CONTRA LUI ELIADE]

1

Cine e-acela care visează
Atâtea proaste, mici secături,
Și vrea de înger lumea să-l crează
Că ne vorbește ca din scripturi ?

2

Acesta este nea Ionică,
Care se crede și satiric ;
O mică iasmă, un nas de pică ¹,
Văpsele multe nu voi să stric.

3

Eu în credință zîmbesc de milă,
Cînd văz atîția oameni cinstiți
Cum că de dinsul nu le e silă
Și că de vorba-i sînt amăgiți.

¹ N-am putut determina sensul acestei expresii. Să fie o greșală pentru *as de pică* ? Cf. *as de ghindă* (= treflă), la Eliade în articolul privind fabula *Vulpea, calul și lupul*, în *Curierul de ambe sexe*, I, p. 242.

Din vreme-n vreme la ceruri cată,
În sus trimite cîte-un suspin ¹;
Inima-i însă cea necurată
Al vicleniei poartă venin.

Parcă cu sfinții el se rudește,
De conștiință-l auzi vorbind ²;
De porunceală lacrimi găsește,
Nimicnicia lumii jelind.

Fanfaronada i-e sentimentul,
Om de nimica și ticălos;
Crede că singur are talentul,
Și că e lumii prea de folos.

La pavilionul de la cîmpie,
Unde azi este al său Parnas,
Să-ți povestească o poezie,
Din drum te-ntoarce cu mare glas.

Și precum zice un poet mare,
Ce într-o vreme eu am citit,
D-ale lui vorbe n-aflî scăpare,
Nici în altarul cel mai sfințit.

¹ Aluzie la scrierile cu caracter religios ale lui Eliade.

² *Serafimul și heruvimul sau mîngîierea conștiinței și mustrarea cugetului*, titlul unei poezii a lui Eliade.

Amorezata-i muză-nsuflată
 Îi dete cheile frumuseți
 Și la tot pasu-n silă-ți arată
 Dup-a lui voie mii de tandreți.

10

Dar vai d-acela care-ndrăznește
 Să ia patentă de autor,
 Când sîrmănuțul n-o iscălește
 Bietul Apollon de la Obor.¹

11

Defăimări multe are s-auză,
 Are să treacă de nenvățat,
 Căci din greșeală smerita-i muză
 La cea bătrînă nu s-a-nchinat.

12

Apoi e încă viteaz din gură,
 Dueluri spune cum c-a avut,
 Însă rivalii, cum el se jură,
 Să-i dea-mproтивă nu au putut.

13

Deschizînd ochii, viteazul spune
 Că heruvimii fug d-a lui frică,
 C-au stătut zile de aur bune,
 Și alte lucruri chiar de nimică.

¹ Eliade avea proprietăți în cartierul Oborului. Amintirea este păstrată pînă azi de numele unor străzi : *Eliade între vii* etc.

După aceasta parcă să-nsoară,
 Parcă e tată și norocit ;
 Pe urmă viața-i pare amară,
 Parcă defaimă tot ce-a iubit.

Ba chiar ființe nevinovate,
 Care de dînsul nici nu gîndesc,
 Cu văpseli negre și-ntunecate
 Încondeiete să pomenesc.

Apoi vicleanul, vrînd să ne-nșale,
 Zice că visul care-a visat
 Este din scrieri orientale,
 Ce un prieten lui i-a narat.¹

Parcă sînt lucruri așa-nsemnate
 Care la alții s-a mai întîmplat ;
 Sînt chiar vedenii pe ceas schimbate
 Ce n-au în ele nimic sărat.

Patriot este plin de-nfocare,
 D-al omenirii arde amor,
 Cînd chiar pe tată cu-ncredințare
 În tîrg l-ar vinde p-un mic favor.

¹ Poemul *Visul*, la care se face aluzie, era însoțit în *Culegere din scrierile lui I. Eliad...*, București, 1836, de o „însemnare“ : „Acest vis mi s-a întîmplat, în copilăria mea, a-l auzi povestindu-l tatălui meu un prieten al său, care spunea că îl are în manuscris în limba arăpească“.

Zice că lira el nu și-o-ntină,
Nici că tămîie el la palat,
Ș-apoi lui Dobre ¹ acum să-nchină,
Cît puțin vremea s-a mai schimbat.

Laudă astăzi, mîine defaimă ;
N-are nici cinste, nici caracter,
Și heruvimii, coprînși de spaimă,
Cînd el îi cheamă, s-ascund în cer.

Dar pe morți oameni cînd îi înjură,
De el în contra sînt lăudați,
Și a lui pană cu o trăsură
În rai îi bagă necercetați.

Acesta este, să-i dăm dreptate ;
La ce se cade, îl veți cinsti ;
Căci eu pe dînsul, să mă crezi, frate,
Și d-ar fi-n groapă, nu l-aș iubi.

[1836—1838] Publicată în : C. D.
Aricescu, *Satire politice care au*
circulat în public, manuscrise și
anonime, între anii 1840—1846,
1884.

¹ Neidentificat. Poate Alexandru Ghica.

ANUL 1840

Să stăpînim durerea care pe om supune ;
Să aşteptăm în pace al soartei ajutor ;
Căci cine ştie oare, şi cine îmi va spune
Ce-o să aducă ziua şi anul viitor ?

Miine, poimîine, poate, soarele fericirii
Se va arăta vesel pe orizon senin :
Binele ades vine pe urmele mîhnirii
Şi o zîmbire dulce dup-un amar suspin

Aşa zice tot omul ce-n viitor trăieşte,
Aşa zicea odată copilăria mea ;
Şi un an vine, trece, ş-alt an îl moşteneşte,
Şi ce nădejdi dă unul, acelalalt le ia.

Puţine-aş vrea, iubite, din zilele-mi pierdute,
Zile ce-n vecinicie şi-iau repede le zbor ;
Puţine suvenire din ele am plăcute :
A fost numai-n durere varietatea lor !

Dar pe tine, an tinăr, te văz cu mulţumire !
Pe tine te doreşte tot neamul omenesc !
Şi eu sînt mică parte din trîsta omenire,
Şi eu a ta sosire cu lumea o slăvesc !

Cînd se născu copilul ce s-aștepta să vie,
Ca să ridice iarăși pe omul cel căzut,
Un bătrîn îl luă în brațe, strigînd cu bucurie :
„Sloboade-mă, stăpîne, fiindcă l-am văzut.“

Astfel dreptii ar zice, de ar vedea-mplinite
Cîte într-al tău nume ne sînt făgăduite.
O, an prezis atîta, măreț reformatör !
Începi, prefă, răstoarnă și îmbunătățează;
Arată semn acelor ce nu voiesc să crează ;
Ado fără zăbavă o turmă ș-un păstor.

A lumii temelie se mișcă, se clătește,
Vechile-i instituții se șterg, s-au ruginit ;
Un duh fierbe în lume, și omul ce gîndește
Aleargă către tine, căci vremea a sosit !

Ici umbre de noroade le vezi ocîrmuite
De umbra unor pravili călcate, siluite
De alte mai mici umbre, neînsemnați pitici.
Oricare simtimente înalte, generoase,
Ne par ca niște basne de povestit frumoase,
Și tot entusiasmul izvor de idei mici.

Politica adîncă stă în fanfaronadă,
Și știința vieții în egoism cumplit ;
D-a omului mărire nimic nu dă dovadă,
Și numai despotismul e bine întărit.

An nou ! Aștept minunea-ți ca o cerească lege ;
Dacă însă păstorul ce tu ni l-ai alege
Va fi tot ca păstorii de care-avem destui,
Atunci... lasă în starea-i bătrîna tiranie,
La darurile tale eu nu simț bucurie,
De-mbunătățiri rele cît vrei sîntem sătui.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare ?
Și ce mai rău ar face o stea, un comet mare,
Care să arză globul ș-ai lui locuitori ?
Ce pasă bieteii turme, în veci nenorocită,
Să știe de ce mînă va fi măcelărită
Și dacă are unul sau mulți apăsători ?

Eu nu îți cei în parte nimica pentru mine :
Soarta-mi cu a mulțimii aş vrea să o unesc :
Dacă numai asupra-mi nu poți s-aduci vrun bine,
Eu rîz d-a mea durere și o desprețuiesc.

După suferiri multe inima se-mpietrește ;
Lanțul ce-n veci ne-apasă uităm cît e de greu ;
Răul se face fire, simțirea amorțește,
Și trăiesc în durere ca-n elementul meu.

Dar aş vrea să văz ziua pămîntului vestită,
Să răsufli un aer mai slobod, mai curat,
Să pierz ideea tristă, de veacuri întărită,
Că lumea moștenire-ntîmplărilor s-a dat !

Atunci dac-a mea frunte galbenă, obosită,
Dacă a mea privire s-o-ntoarce spre mormînt,
Dac-a vieții triste făclie osîndită
S-o-ntuneca, s-ar stinge d-al patimilor vînt,

Pe aripele morții celei mîntuitoare,
Voi părăsi locașul unde-am nădejduit ;
Voi lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Și a mea pomenire acelor ce-am iubit.

„Dacia literară“, 1840, ianuarie-
iunie ; *Suvenire și impresii, epis-
tole și fabule*, 1847.

EPISTOLĂ
CĂTRE VOLTAIRE

Din ziua cînd am citit scrisoarea către Horace,
Doream, de s-ar fi putut, toată sfiala să las,
Să-ți scriu pe un ton măreț, cît mai măreț s-ar putea,
Și să-ți pornesc un bilet lucrat în fabrica mea.
Dar auzisem că voi, poeți, scriitori vestiți,
Îndată ce ați murit, vă faceți cam neciopliți,
Cam groși, necivilizați ; și, drept să spui, mă temeam
Să nu-mi întorci un răspuns mai aspru decît doream ;
Răspuns ca acel ce zici că-n anul trecut ți-a dat,
Din partea lui *Boileau* un secretar nenvățat ¹.
Aicea, ca și la voi, se află mulți nătărăi,
Care s-ar da bucuros că sînt secretari ai tăi.
Cu toate-acestea acum dorința mea o ascult ;
Respectul numelui tău nu mă oprește mai mult,
Și paie-ți bine sau rău, slobod din partea mea ești.

¹ Inceputul epistolei lui Voltaire către Horațiu face aluzie la *Epistola lui Boileau către Voltaire* scrisă de J.M.B. Clément (din Dijon), un adversar al lui Voltaire, ca răspuns la epistola acestuia către Boileau :

„Toujours ami des vers et du diable poussé,
Au rigoureux Boileau j'écrivis l'an passé.
Je ne sais si ma lettre aurait pu lui déplaire ;
Mais il me répondit par un plat secrétaire.“

(„Dintotdeauna prieten al versurilor și împins de diavol, i-am scris anul trecut severului Boileau. Nu știu dacă scrisoarea mea ar fi putut să-i dispacă, dar mi-a răspuns printr-un secretar lipsit de duh.“)

Nu cercetez dacă-n rai, dacă în iad locuiești,
La ce fel de munci, pedepsi, păcatele-ți te-au supus
Și dacă în lungi frigări dracii acolo te-au pus.
Sînt sigur că sfinții toți asupră-ți au reclamat,
Și chiar de nu-i fi prăjit, ești negreșit afumat.
Trebile acolo-n iad nu merg c-aici pe pămînt,
Unde păgîni sau creștini cu toții la un loc sînt,
Unde vedem fericiți pe cei mai mari păcătoși,
Și soarele luminînd pe răi ca pe credincioși ;
Faptele-acolo ne pun la locul drept meritat.

Dar spune-mi, te rog, Voltaire, tu ce folos ai aflat,
Deși al legei vrăjmaș, să critici, să osîndești
Acele nalte cîntări, acele gîndiri cerești,
Care-al naturei stăpîn el însuși le-a însuflat,
Spre slava numelui său, poetului împărat ¹ ?
De nu ca om, ca creștin, dar însă ca autor,
Vrednic erai, socotesc, să simți înălțimea lor,
Și geniul tău frumos pînă acolo să-l sui.
Cerul, tăria vestind faptele mîinelor lui,
Din pavilonu-i de nori, acel prea înalt tunînd,
Cu fulgerele-i de foc vrăjmașii lui răsturnînd,
Pămîntul din temelii clătît, desrădăcinat,
Suflarea-acelei minii ce mările-a-ntăritat,
Aste mărețe trăsuri tu cum le desprețuiești ?
Idei, icoane, figuri, toate în ele găsești.
Racine ², pe care-l iubeai, din ele s-a adăpat ;
Rousseau ³ pe care-l urai, adesea le-a imitat ;
Toate acestea le știi, dar furia-ți te-a orbit.

Tu, ca odată Satan, pe om din rai l-ai gonit,
Nădejdea, rodul ceresc, în inimi o ai călcat,
Și care despăgubiri în locul ei ne-ai lăsat ?

¹ *Poetul-împărat* — David, autorul presupus al majorității psalmilor.

² L. Racine (1692—1763), ale cărui ode sacre sînt inspirate din psalmi.

³ J.-B. Rousseau (1671—1741), autor al unor parafrazări versificate ale psalmilor.

Ucideri și desfrînări, iată ce-ți sîntem datori !
Viața-i făcut-o grea sărmanilor muritori,
Iar pe șclerați ia-i scos din jugul lor neplăcut.
Vor în zadar a-ți găsi un cuget ce n-ai avut,
A zice că te-ai luptat abuzul să războiești ;
Nu, temelia-ai surpat în dogmele creștinești.

A ! dacă talentul tău, mai bine-ntrebuințat,
Cu soarta-i a se lupta pe om l-ai fi înarmat !
Dacă, pe drepti întărind, pe răi a fi îngrozit,
Îngerii numele tău cu drag l-ar fi pomenit.

Ani ai trăit îndestui, rolă măreață-ai jucat,
Ai lumii stăpînitori adesea te-au vizitat :
Acum acestea pe noi nimic nu ne folosesc,
Iar duhu-ți nemărginit e singur ce pizmuiesc.

La toate-ai fost norocit : nu crez c-atît izbuteai,
D-ai fi avut să formezi limba în care scriai ;
Dar veacul te-a ajutat ; în vremea cînd te-ai născută,
Stilul era curățit și drumul era făcut.

Altfel e-n țară la noi : noi trebuie să formăm,
Să dăm un aer, un ton limbii în care lucrăm ;
Pe nebătute cărări loc de trecut să găsim,
Și nelucrate cîmpii de ghimpi să le curățim.

Aș vrea să poți să-nviezi, o zi numai să trăiești,
Parnasul nostru să-l vezi, apoi să ne mai vorbești.
Unul, iscoditor trist de termeni încornorați,
Lipsiți de duh creator numește pe toți ceilalți,
Se plînge că nu-nțelege acei care îl ascult,
În vreme ce însuși el nu se-nțelege mai mult ¹.

¹ Ch. Drouhet presupune că este vorba de Gh. Asachi, lăsînd însă loc și ipotezei că n-ar fi vizată nici o persoană anume (Grigore Alexandrescu și Voltaire, în *Omagiu lui Ion Bianu*, Buc., 1927, p. 188).

Altul, strigînd furios că sîntem neam latinesc,
Ar vrea să nu mai avem nici un cuvînt creştinesc,
Şi lumii să arătăm că nu am degenerat ¹ ;
Altul, ce scrie pe şleau ca preotul de la sat,
Zice că e desluşit, se crede simplu ² ; iar eu
Mă trag doparte, privesc, şi scriu cum dă Dumnezeu.
Cu toate-acestea luăm titluri de mari autori,
Dăm sfaturi şi osîndim, ne facem legiuitori,
Ne credem pe cît putem ai lui Apolon nepoţi,
Rîdem de unii cîţiva, şi publicul de noi toţi.
Amestecul întîmplat în limbile omenesci,
Cînd s-a zidit acel turn, în vremile păgînesci,
N-a fost atît de pestriţ, n-a putut fi mai ciudat,
Decît acel ce aici urmează neîncetat.
Uniţi am face ceva, am fi de vreun folos :
Avem un dialect bun, uşor şi înmîlădios ;
În el fieşce cuvînt nu e ca la voi legat
Cu un articol semeţ, cu un pronume ciudat ³,
Pronume-, articole lungi care sufletul ţi-l scot,
Şi seamănă cînd pîşesc suita unui despot.
Dar ce mai mult să vorbesc ? Cîte am avut de zis,
Cîte de tine gîndesc, mă vezi că slobod le-am scris ;
Cît pentru noi, lucruri mari nu e să nădejduieşti ;
Numai acel Dumnezeu, subţ mîna căruia eşti,
Duhul unirei de sus spre noi de îl va porni,
Părerile ce se bat, el numai le va-nvoi.
Altfel, decît să gîndesc că noi ne-am alătura,
Mai lesne-aş putea să crez că tu te vei boteza.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,

1842.

¹ Probabil Eliade.

² Drouhet (*ibid.*) crede că este vorba de A. Pann sau de Muleanu. Prima presupunere este destul de hazardată, deoarece înainte de 1841 Pann nu scrisese nimic care ar fi putut atrage atenţia contemporanilor şi ar fi putut corespunde caracterizărilor lui Alexandrescu.

³ Este vorba de pronumele subiect al verbelor.

EPISTOLĂ
DOMNULUI ALEXANDRU DONICI
Fabulist moldovean

„Cum măsoari ți se măsoară“ este un proverb știut :
Aste versuri, de lungimea celor ce tu mi-ai făcut,
Sînt pornite să-ți aducă ale mele mulțumiri,
Sînt răspuns la ale tale vrednici de cinste gîndiri.

Nu știu bine dacă cerul, precum zici, m-a înzestrat
C-un talent ce mi se pare puțin, slab, neînsemnat,
Dar iubesc talentu-acesta care tu îl prețuiești ;
Tot ce e mai sfînt, mai nobil, în duh, inimi omenеști
Prin el ni se-nfățișează, și al binelui amor
Se aprinde la făclia unui geniu creator.
Pe acei ce mi-i dai pildă eu adesea i-am citit ;
La o slavă meritată cu mîndrie m-am smerit ¹ ;
Să-i urmez este alt lucru ; cinstea poate o doresc,
Dar a lui Torquato soartă nicidecum n-o pizmuiesc ;
Am temeinice cuvinte : mă cunosc, mă simț prea mic,
Și nevrednic să iau urma unui mare mucenic.

Crez cu tine că talentul ne e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge dacă nu va fi hrănit,
Și de am o zi mai lină, un ceas bun de întîlnesc
Cu plăcere a-l aprinde, a-i da hrană mă silesc.

¹ Antiteză ironică ?

Dar pe om ș-a lui natură destul nu ai cercetat,
De voiești să fii ca râul care curge nencetat ;
Acel râu trece pe-o vale, pe cîmpie, pîntre flori,
Iar prin relile vieții e mai greu să te strecoari :
Prozaice umilințe nu poci a le înfrunta.

Tu vezi vremile de astăzi. Te-ntreb dacă muza ta,
Poftită la tribunaluri ¹, ar merge să dea cuvînt,
Să spuie în bună proză de ce umblă după vînt.
De ți-ar zice judecata : „Findc-am aflat că scrii,
Fiindcă vorbești cu norii și pui slove pe hîrtii,
Ado versurile tale, avem poftă să citim,
Și de n-ai atins pe nimeni noi osînda-ți mărginim“.
Dacă, zic, plăceri d-acestea de l-ai tăi ai fi cercat,
La atîtea dobitoace suflet oare ai fi dat ?
Ai fi zis cu îndrăzneală d-un vulpoi judecător
Că îl vezi cîteodată *cu puf alb pe botișor* ²,
Că în cumpăna dreptății cașul el l-a cumpănit,
Pînă ce prigonitorii cu nimic s-au pomenit ?

La voi sînt mai domoli oameni, ei nu s-ating de nimic ;
Aicea dau de nevoie, orce mă încerc să zic.
De voi să cînt eroismul bunilor nostri strămoși,
Auz o sută de glasuri : „Ce ? noi sîntem ticăloși ?
Numai cei vechi îți plac ție ? Prilejul s-a-nfățoșat,
Și noi dovezi de virtute, curaj nu am arătat ?“

¹ Posibilă aluzie la acuzația care i s-a adus lui Alexandrescu în jurul anului 1840.

² Expresia apare în fabula lui Donici *Vulpea și bursucul* (II, p. 12) ; Vulpea se întîlnește cu bursucul și i se plînge că a fost surghiunită din slujba pe care o avea la o găinărie, pentru niște „pîri nedovedite“, în timp ce ea își ruinase sănătatea prin excesul de muncă. Luîndu-l de martor pe bursuc pentru nevinovăția ei, vulpea îl întreabă dacă a văzut-o vreodată „măcar cu vreun pui“. Bursucul răspunde :

„Nu, dragă cumătră ; dar cînd ne întîlneam
Eu cam ades vedeam
Că tu pe botișor
Avei și pufușor.“

De laud vrun om de merit, vrun ampolaiat cinstit,
„A ! îmi zic de pe de lături, pe noi acum te-ai pornit ?
Lăudînd faptele bune, arăți, și învederat,
Că nu sîntem de aceia ! Pe noi tu ne-ai satirat !“
Căci dumnealor știu prea bine, ca oameni care citesc,
Că în lauda virtuței acei răi se osîndesc.

De ar fi o mulțumire să te vezi în tipar dat,
Și pe uliți citeodată cu degetul arătat,
S-auzi : asta e cutare ! apoi eu te-aș ferici
Pentru scrierile tale, ce iubesc a le citi,
Ale cărora sujeturi, stil ușor și lămurit,
Au a fabulei plăcute merit netăgăduit.

Suțul ¹ zice într-o carte că în Grecia, de vreî,
Poți să scrie orice îți place, fără vorbe și idei ;
Mulți din autorii nostri au acest talent dorit,
Cu locul, cu-mprejurarea, cu vremile potrivit.
Văz că o duc foarte bine, și eu o să-i imitez ;
O să-i întrec de se poate, nimic n-o să mai lucrez ;
Numai din vreme în vreme, ai să afli să trăiesc
Și muzele din Moldova că știu să le prețuiesc.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

¹ Al. Soutsos, om politic și scriitor grec (1802—1863), ia parte la războiul independenței, scrie în 1829 o istorie a revoluției grecești. Publică apoi poezii lirice și satirice îndreptate împotriva lui Capo d'Istria și a penetrației germane în Grecia. N-am putut identifica citatul.

EPISTOLĂ

D. V. II¹

Ziceai că în viață cea mai plăcută stare
E a omului slobod de orce-nsărcinare,
Care grijile lumii departe le aruncă,
Și-n pace, în tăcere, în liniște adîncă,
Lungit frumos pe spate, cu un ciubuc în gură,
Avîndu-și întru toate plăcerea de măsură,
La fumul ce se-nalță se uită, se gîndește,
Și slava drept nimica, drept fum o socotește.

Tu dar, apostol vrednic al acestei doctrine,
Care ne izbăvește de grijile streine,
Spune-mi prin ce mijloace natura-mi poci preface
Și zilele ca alții să le petrec în pace.
Cum să mă scap de muze, de vechea tiranie,
De ale lor capriții, d-a lor cochetărie,
Care întotdeauna mi-au fost supărătoare,
Și pricini felurite de lungă întristare ?
În ce muzele noastre pot să ne folosească ?
Nici chiar de un datornic nu știu să ne plătească !
În zadar mai dăunăzi, am vrut, prin poezie,
Să scap d-o bagatelă, d-o mică datorie ;
Ș-am arătat acelui care cerea parale
Că viața e scurtă și vrednică de jale,

¹ Voinescu II. Maiorul I. Voinescu II (1816—1855), scriitor și om politic progresist, membru al guvernului revoluționar din 1848.

Că aurul, argintul, metaluri păcătoase,
La omul ce-o să moară nu sînt trebuincioase,
Că averea n-o ducem în lumea viitoare ;
I-am făgăduit încă o elegie mare,
Care pe larg să-i spuie, curat să-i dovedească,
Cum trebuie averea să o desprețuiască,
Și versuri din grămadă i-am dat ca să-și aleagă.
Dar toat-a mea silință
A fost peste puțință
Puterea armoniei să-l fac s-o înțeleagă.

M-aș mîngîia d-aceasta, cînd aș vedea că, poate,
Prin scrieri vom preface năravuri desfrîinate ;
Atunci, lăsînd odihna, pentru al multor bine,
Aș zice și aș face cît spînzură de mine.
Acum însă ce iese, d-oi alerga pînă casă,
De m-oi lovi d-un scaun, de sobă și de masă,
Ca să arăt în versuri, în rînduri măsurate,
Că cinstea și virtutea sînt lucruri lăudate,
Că numai fapta bună este izvor de bine,
Iar cea rea își aduce pedeapsa ei cu sine ?
Astea sînt prea frumoase și bune pe hîrtie,
Cine însă le-ascultă sau va ca să le știe ?
De cînd lumea e lume, ce carte omenească
Putu de fapte rele pe oameni să oprească,
Tiranilor să-nsufle a patriei iubire,
Pe cei fără de suflet să-i facă cu simțire,
Pe hoți să-i îndemneze cu cinste să trăiască,
Și cîți judec norodul să nu-l năpăstuiască ?
Cînte lupii și urșii în pilde cît le place,
Omu-și caută treaba și tot ce-a-nvățat face.
Povețele sînt vorbe, dar fapta e departe ;
Și prea puțini urmează moralul dintr-o carte.

De aș avea-ncă darul să scriu de porunceală,
Și cînd cearcă pămîntul vro mică zguduială,

Să fac câte-o duzină de ode sugrumate,
 Să laud rău sau bine, aş fi mulţumit poate,
 În vreme ce acumă vorbind cum mi se pare,
 Îmi fac vrăjmaşi. Sînt oameni ce nu iau îndreptare,
 Iar mai vîrtos aceia ce vor să ne muncească,
 Cîntîndu-ne cu iadul cîntarea cea *drăcească* ¹.

Tu ştii că am păţit-o, cînd am cercat a spune
 Că versuri schilogite nu crez să fie bune,
 Şi că deocamdată noi nu ştim latineşte ².
 Ura neîmpăcată, ce-n furia-i scrişneşte;
 A zis (ce urît vede a omului orbire !):
 Că lupii, urşii, leii ³ vorbesc de stăpînire,
 Că lupul e cutare, ce judecă, despoaie,
 Şi ia după om pielea ca lupul de pe oaie,
 Că lebăda ⁴ e omul ce dă povăţuire
 Acelor care umblă pe calea de peire.
 Că boul ⁵ e cutare ajuns în treaptă mare,
 Dator de orce bine la oarba întîmplare,
 Şi-n sfîrşit că măgarul ⁶ ce zbiară şi răcneşte
 E un autor jalnic ce prost ne sfătuieşte.
 Iată ce înţelesuri şi ce cugete rele
 Vrăjmaşii fără lege dau scrierilor mele.
 Apoi pas de lucrează în aste vremi de jale,
 Cînd vor să-ncurce statul în pricini literare.
 În zadar şi censura de mine-ncredinţată
 Şi alţi cîţiva prieteni cu bună judecată

¹ Aluzie la Eliade şi la unele poezii ale sale: *Cutremurul, Odă asupra aniversării lui 2 septembrie 1829, Căderea dracilor* etc.

² Alexandrescu atacase curentul latinist şi pe poezii vremii în *Epistola către Voltaire*, v. 71—80. Pasajul pare a dovedi că poeziile lui Alexandrescu circulau în manuscris înainte de a fi tipărite „Păţania” poate fi arestarea lui Alexandrescu, implicat în complotul împotriva lui Al. Ghica, sau numai reţinut ca suspect, nu pentru o poezie anume, ci pentru întreaga sa activitate literară.

³ Se referă la mai multe fabule: *Dreptatea leului, Lupul moralist, Ursul şi lupul* etc.

⁴ Cf. *Lebăda şi puii corbului*.

⁵ Cf. *Boul şi viţelul*.

⁶ Cf. *Privighitoarea şi măgarul*. „Autorul jalnic” e Eliade.

Mă apără în lume, le spun că au greșală,
Căci ei o țin tot una și zic că nu se-nșală.
Mulțumesc astă dată și stăpînirii noastre.
Care nici vru s-asculte la vorbe așa proaste,
Altfel zău îmi e teamă că-n loc de mulțumire
M-ar fi făcut prieten cu vreo mănăstire,
Unde spălîndu-mi vina, prin post și nemîncare,
Mergeam în rai d-a dreptul și fără cercetare.
De ce, domnilor critici, atîta urîciune ?
Dobitoacele mele au cugete prea bune ;
Și numai ton de cîrciumi, poezii monstruoase,
Censura cea deșteaptă e drept să nu le lase ;
Ele ne strică gustul, și trista lor manie
Parnasul îl preface în proastă băcănie.
Dar fabulile mele de tot nevinovate
Nu se ating de nimeni, n-au personalitate.
De vă găsiți în ele, îmi pare foarte bine ;
Însă de vă e teamă ca nu cumva, prin mine
Să se-ndrepteze lumea, greșala vă e proastă ;
Puteți să luați pildă chiar de la dumneavoastră,
Care nu vă prefaceți, și fără încetare
Acelor ce v-ascultă aduceți supărare.

Oricum, îmi e cam frică ; de astăzi înainte,
La păsări, lighioane, voi da alte cuvinte.
Deși mai aveam încă, mărturisesc păcatul,
Să zic cîteva vorbe de Paris¹ răposatul,
Care, bărbat de cinste, om plin de bunătate,
Făcea versuri d-acelea ca din topor lucrate,
Cum faceți dumneavoastră. Dar iar v-auzeam gura
Și iar mînjeați hîrtie, iar v-arătați căldura ;
Furioși de minie, iar strigați după mine :
„Auzi, nelegiuitul, că morții nu scriu bine !
Auzi ale cui versuri le socotește glume,
Și cu ce chip vorbește de dușii de pe lume !
Aceasta este vină grozavă, criminală,
Și merită osîndă, pedeapsă capitală.“

¹ Barbu Paris Mumuleanu (1794—1837), autorul *Haracterurilor*.

Aşa ca să nu sufer strigări, nemulţumire,
Ca să nu trag asupra-mi vreo nenorocire,
Gîndeşte-te şi-mi spune un mijloc de-ndreptare,
Tu, care petreci vremea în sfîntă nelucrare,
Care ai scri prea bine, de ai avea dorinţa,
Dar care în odihnă îţi mărgineşti silinţa,
Spune-mi cum poci de rimă, de muz-a mă desface,
Şi eu, drept răsplătire, o satiră ţi-oi face.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

SATIRĂ
DUHULUI MEU

Trageți toți cite-o carte : domnule, ești cu mine!
Șezi mă rog împotrivă, și vezi de joacă bine.

— Dar ți-am spus, coconiță, că eu din întâmplare,
Nici bine, nici nebine nu poci să fac cercare ;
Am cuvintele mele : aste jocuri plăcute,
Cu voia dumitale, îmi sînt necunoscute.
— Nebun cine te-o crede ; vrei să te rugăm poate ;
Astăzi chiar și copiii știu jocurile toate,
Veacul înaintează ; Caro ; vezi că ți-e rîndul ;
Dar ce făcuși acolo ! unde îți este gîndul ?
Cînd eu am dat pe riga, bați cu alta mai mare ?
Astfel de neștiință e lucru de mirare !

Așa-mi zicea deunăzi, cu totul supărată,
O damă ce la jocuri e foarte învățată,
Apoi șoptind pe taină cu cîteva vecine :
Vedeți, zise, ce soartă, și ce păcat pe mine ?
Duouă greșeli ca asta, zău, sufletul mi-l scot,
A ! ce nenorocire ! *ma chère*, ce idiot !

Vino acum de față și stăi la judecată,
Tu care le faci astea, duh, ființă ciudată,
Ce vrei să joci o rolă în lumea trecătoare :
De ce treabă mi-ești bună, putere gînditoare,
Cînd nu poci la nimica să mă ajut cu tine,
Cînd nu te-ai deprins încă nici vistu să-l joci bine ?

Nu mai ești tu acela care-n copilărie
Știai pe dinafară vestit-Alexândrie,
Și viața ciudată a unui crai cuminte
Care lăsa pe dracu fără încălțăminte ?¹
Tu care mai în urmă, rîzînd d-acestea toate,
De rost puteai a spune tragedii însemnate,
Meropa, Atalia și altele mai multe,
Declamîndu-le toate cui vrea să te asculte ?

Negreșit, îmi vei zice, țiiu minte ce îmi place,
Dar cărțile cu mine e greu să se împace.
Mai lesne poci a spune hoțiile urmate
La zece tribunaluri subt nume de dreptate,
Mai lesne poci să număr pe degetele mele,
Cîți sfinți avem pe lună și cîte versuri rele,
Decît să bag de seamă ce carte nu e dată,
A cui este mai mică și cine o să bată.
Cînd sînt în adunare, n-am altă mulțumire,
Decît să se deschiză sugeturi de vorbire :
Atunci sînt gata, slobod, ascult, și cu plăcere
Tușesc, zîmbesc, mă leagăn și-mi dau a mea părere.
— Frumos răspuns ! Ascultă : pe cît mie îmi pare,
De lume, de năravuri ai slabă încercare.
Trebuie să știi jocul și danțul ce-ți lipsește,
Și niște mici petreceri, ce se zic românește
Jocuri nevinovate. Nevinovate fie,
Măcar că vini destule din ele pot să vie ;
Trebuie să faci pasuri și complimente bune ;
La vorbe serioase cînd alții se vor pune,
Să n-ascuți, să spui glume, să scoți la jucării,
Și pîn-a rîde alții, să rîzi tu mai întîi.

Vezi domnișoru-acela care toate le știe,
Căruia vorba, duhul, îi stă în pălărie,
În chipul d-a o scoate cu grații prefăcute ?
Hainele după dînsul sînt la Paris cusute :

¹ Arghir, eroul poemei ce poartă numele lui, a furat de la dracu o pereche de papuci care slujeau drept aripi acelui ce se încălța cu dînșii (n.a.). Poemul este al lui I. Barac.

Singur ne-ncredințează. Lorenta atârnată
Este și mai streină, d-o formă minunată ;
Vrea s-o cumpere prințul, dar ca un om cuminte
Dumnealui o tocmise ceva mai înainte.
Cînd le-a spus astea toate, o ia la ochi, privește
Chiar pe dama aceea cu care-atunci vorbește ;
I-o dă în nas, se pleacă, și în sfîrșit o lasă,
Zicîndu-i : Ce lornetă ! te-arată mai frumoasă.

Fieșcine cunoaște ce cap tînarul are ;
Dar pentru că dă bine din mîini și din picioare,
Și trîntește la vorbe fără să se gîndească,
Am văzut multă lume cu duh să-l socotească ;
Iată de ce talente avem noi trebuință.

Dar tu care uiți lesne, duh fără de știință,
Socotești că poți oare, prin altfel de mijloace,
Arătîndu-te-n lume vreo figură-a face ?
Pretenția aceasta mi s-ar părea ciudată.

Cînd pe la nunte, baluri, ne ducem vreodată
(Căci din nenorocire puternica natură
Ne-a unit împreună c-o strînsă legătură),
Rîz văzîndu-te singur, și într-un colț doparte,
Parc-ai fi mers acolo ca să compui o carte,
Iar nu ca să te bucuri cu lumea dimpreună.
Dacă vro coconiță, frumoasă, dulce, bună,
Crezînd că ne prefacem, ne-ndeamnă, ne poștește,
Ne ia la joc, greșala-i îndată și-o plătește :
Rar să se afle damă de mijloc așa tare,
Ca să n-o fac să cază la cea dintîi mișcare.
Asta îți e talentul și darurile toate.

Cît pentru darul vorbei, ce crezi că îl ai poate,
E numai o părere ; îți cei și iertăciune,
Că nici pentru prieteni minciuni nu voi a spune.
Adevărat se-ntîmplă să zici pe la soroace
Cîte o vorbă-două, care la unii place ;

În cîte rînduri însă distracțiile tale
Te fac să scoți cuvinte ce nu ar fi cu cale,
Să superi din greșală persoane însemnate,
Ba încă citeodată și dame delicate,
Rîzînd d-acele duouă, statornică pereche,
Care își petrec seara șoptindu-și la ureche,
De celelalte patru contese ideale,
Umflate de pretenții și vrednice de jale,
Pe care dacă prințul le ia la bal de mînă,
Nu mai vorbesc cu nimeni cîte o săptămînă.
Astăzi rîzi d-o pedantă, mîine d-o prețioasă;
Zici de una ajunsă în vîrstă cuvioasă
Că atestatul vremii nu va să-l priimească;
Și d-alta ce iubește de cînte să vorbească,
Ce laudă virtutea și-n veci ți-o pomenește,
Zici că e virtuoasă cît știm noi evreiește.

Greșelile acestea îți fac un urît nume.
Tu știi ce se întîmplă cînd se aude-n lume
Că cinevași s-apucă defecturi să arate:
Mulți scot subț al lui nume minciuni nenumărate.
S-a vorbit într-o casă de un fanfaron mare,
Declamînd simțimente ce sigur nu le are,
Care la lot ar pune suflarea omenească,
Cînd cineva cu dînsul ar vrea să o tocmească;
S-a zis ceva de Iancu, de Stan, de Lăurescu;
Cine le-a scos acestea? — Le-a scos Alexandrescu.
Făr-a zice nimica, singura ta zîmbire,
De te-i afla de față, e o-nvinovățire.
În zadar te porți bine și lauzi citeodată,
Chiar lauda în gură-ți de satiră e luată.

Așa, în loc să critici greșalele streine,
În loc să rîzi de alții, mai bine rîzi de tine;
Învăță danțul, vistul și multe d-alde alea;
Iar de vrei să faci versuri, ia pildă de la Pralea¹.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

¹ Pralea, traducătorul *Psaltirei în versuri* (n.a.).

VIATA CIMPENEASCA

D.V.G.C.¹

Aşa, simpla viaţă
Eu ştiu să o preţuesc
Şi de acea fericire
Voi bucuros să-ţi vorbesc
Dar florile şi verdeaţa,
Apusul şi dimineaţa,
Şi fluierul cîmpenesc,
Cu patimi, cu chinuri grele,
Cu starea inimei mele,
Nicum nu se potrivesc.

Depart de-acele locuri,
Ce poate m-ar fi-nsuflat,
De tărăneştile jocuri,
Ce-adeşe m-au încîntat,
Coprins de nemulţumire,
De grijă şi de mîhnire,
De soarta mea ocolit,
În rele ce mă-mpresoară,
Ce gînduri, idei omoară,
Duhul îşi pierde puterea;
E greu să descrii plăcerea,
Cînd sufletul e mîhnit.

¹ Vornicului Gr. Cantacuzino.

Însă a mea mulțumire
Pentru a ta găzduire
Eu tot nu o poci uita,
Și cît va sta prin putință
Voi pune a mea silință
Adevăru-a imita ;
Măcar în vorbele mele,
Să poci să gălesc văpsele,
Să știu să-ntrebuințez
Colorele osebite,
Tonurile felurite,
Care stilu-nsufletez ;
S-arăt atîta simțire,
Cîtă simțeam mulțumire,
Cînd dulcea serei răcoare
În preajmă-mi se întindea
Și patimi sfișuitoare,
Ca aburi din lac, din mare,
Deșertul mi le-absorbea.

Coprinsul, unde odată
Împreună-am viețuit,
Și plăcerea-adevărată
Zilele mi-a îndulcit,
Este un cîmp lat, ce are
De vechi și firești hotare
Un mal către răsărit,
Iar către apus o apă,
Ce saduri, grădini adapă,
Ce udă țărnul setos,
Și-n ramuri multe-mpărțită,
Curge mîndră, liniștită,
Pe patu-i cel năsipos.

Casa p-o mueche clădită,
Singură cîmpul domnind,
De umbră neocolită,
O vezi în aer albind.

Să zic că a ei zidire
E lucru cu osebite,
Că e d-o arhitectură
Cap d-operă în natură,
Deloc nu mi-ar părea greu ;
Însă această minciună,
Deși îndestul de bună,
Apasă cugetul meu.
Așadar, iau îndrăzneală
Și spui că adevărat
N-are nimic de mirat,
Dar are fără-ndoială,
Tot ce e neapărat.

Spre patru părți ale lumii
Patru ferestre privesc,
Și dacă pe tonul glumei
Slobod îmi e să vorbesc,
Al lor număr, micșorime,
Cu a casei înălțime,
Atît nu se învoiesc,
Încît ochiul ce le vede
Cu lesnire poate crede
Că se plătea altădată
Vro dajdie însemnată
Subt nume de ferestrit ;
Măcar că nu mi se pare
Nici undeva am citit,
Că la vreo întîmplare
Nobilii să fi plătit.
Astfel de năravuri proaste,
Dacă vreodată au fost,
N-au putut fi ale noastre,
Ci-ale norodului prost.
Numai el singur plătește,
Fiind mai obicinuit ;
Iar de ce, nici se vorbește ;
Păcatul ar fi cumplit.

Pricina e delicată,
Și prea puțin ciștigăm,
La mulțimea nensemnată,
Adevăruri s-aruncăm.

Dar în vorbă neplăcută
Ca să nu ne încurcăm,
Și ca nu, din întâmplare,
S-aduc la mulți supărare,
Descrierea începută
Mai bine să o urmăm.

Aproape de casă-ndată,
Spre miazănoapte s-arată
O biserică smerită,
Un templu dumnezeiesc,
Unde muncitorul vine
Prinoasele să-și închine,
Unde ruga umilită,
Ca tămâia cea sfințită,
Este la cer priimită
De părintele obștesc.
Tot către această parte,
Un sat puțin însemnat,
În două rînduri se-mparte,
Pe linie așăzat.

În vale se văd desişuri,
Saduri, livezi, alunişuri,
Pe urmă ochiul zăreşte
Un deal ce se prelungeşte
Verde şi împestriţat.
Coastele-i sînt învălite
De vii, de semănături,
De țarine felurite,
De crînguri şi de păduri.
Munţii mai în depărtare
Se văd ca tulbure nor ;
Vara le e la picioare
Şi iarna pe fruntea lor.

Iată, dup-a mea părere,
Locul atîta dorit,
Unde zile de plăcere,
Zile scumpe am trăit.
Frumoasă singurătate,
Bunurile-adevărate
În sînul tău le-am simțit ;
Pace, liniște, viață,
Toate-acolo mă-nsoțea,
Și din orce dimineață,
Mulțumirea se năștea.
Dacă vreo cugetare.
C-o umbră de întristare
Fruntea mea acoperea,
Ușoara-i întipărire,
Ca cercul acel suptire,
Ce-așîță din întîmplare
P-o undă nemișcătoare
Un vînt cu lină suflare,
Trecea, se pierdea de sine
Ș-al firei glas simțitor,
Și ideile senine
Lua iarăși cursul lor.

Adeseaori pe cîmpie
Departe mă rătăceam,
Adesea cu bucurie
În dulci gîndiri mă pierdeam.
Simboluri de tinerețe,
Fluturi cu vesele fețe
Privirea mea o trăgea :
Pe iarbă în depărtare
Fluturile părea floare ;
Dar cînd umbletu-mi simțea
Insectele-amăgitoare
Se-nălța, găsea scăpare
Aripele-și scuturînd,
Și eu c-o dulce mirare
Vedeam florile zburînd.

Nori deși, negri, cîteodată
Cerul îl întuneca,
Și ploaia-n ei adunată
Pe cîmpia-nsetoșată
În torente se vărsa ;
Apoi razele-i robite
Soarele-ncet desfăcînd,
Și-n munți, valuri aurite
Norii umezi prefăcînd,
C-o privire-nflăcărată
Lumea el o coprindea,
Și o mreață purpurată
Peste dealuri întindea.

Cînd acea stea arzătoare,
Aproape d-al ei sfințit,
Părea a da sărutare
Pămîntului ce-a-ncălzit,
Și mai întorcînd o rază
Ca zîmbet prietenesc,
Sta un minut să o vază
Ochii care o doresc ;
Ochii acei pentru care
Este cel din urmă soare
Ce ei poate mai privesc ;
Supus la acea uimire,
L-acea adîncă simțire,
Care subt ceruri senine
Seara aduce cu sine,
Slobod de griji, de dorințe,
În cugetu-mi mulțumit,
Slăvind o-naltă putere,
Eu ascultam în tăcere
Al multor mii de ființe
Concertul nemărginit.

Și cînd lun-argintuită,
Albind iarba de pe vale,
Ieșă lină, ocolită
De stelele curții sale,

Pe dealurile rîpoase,
Stam, mă opream să privesc
Cerurile sămănate
De globuri nenumărate,
Care, făclii luminoase,
În umbra nopții lucesc.

Pîn aluniș sufla vîntul,
Frunza ușor clătina,
Nucii bătrîni ca pămîntul
D-a lungul se desina ;
Unda cea armonioasă
A unui ascuns izvor
Ca o șoptă amoroasă
S-auzea în preajma lor.
Curmînd adîncă tăcere
A cîmpului liniștit,
Un glas cînta cu plăcere
Un cîntec obicinuit.
Ast glas, această cîmpie,
Noaptea care mă-nvălea
Gîndiri de melancolie
În inimă-mi învia.
Și florile tinereței,
Visuri, nădejdi, amăgiri,
Acea ghirland-a vieții
Țesută de năluciri,
Care, cîte una-una,
Treptat s-au desființat,
Ca frunzele ce furtuna
De verzi le-a smuls, le-a uscat,
Mi s-arăta înaintea ;

Cu gîndul mă întorceam
La locurile dorite,
În valea ce-atît iubeam.
Vedeam livada, grădina,
Poteca ce des călcam,
Părul înalt și tulpina
Unde copil mă jucam.

Astfel în țări depărtate,
Unde strein te numești,
D-auzi pe neașteptate
Limba care o dorești,
Limba acea părintească,
În care tu te gîndeai,
Ce-n vîrsta copilărească
Cu maică-ta o vorbeai,
Orcît de urîță fie,
Aspră, grea la auzit,
Se naște o bucurie,
Un ce neobicinuit,
O simțire vie,-adîncă
În sufletu-ți rătăcit,
Și crezi că te afli încă,
În țara ce-ai părăsit.

A ! dacă o provedință
Asupra mea ar privi,
Dacă smerita-mi dorință
Soarta o ar împlini,
Departe d-ai tiraniei
Tovarăși nelegiuiți,
De cursele vicleniei,
De oameni neomeniți,
De tot ce se crede mare
În fapte ce necinstesc,
De zîmbete protectoare,
Care le nesocotesc,
Uitînd acea zeitate
Care-n zgomotosu-i zbor
Staturilor înălțate
Le suflă căderea lor,
La cîmp, locaș de plăcere,
Eu mulțumit aș trăi,
Liniștit și în tăcere
Ziua mea aș împlini.

La binele ce îmi place,
Și neamului meu doresc,
Pe voi cîți puteți a-l face
Aș cerca să vă pornesc :
Aș pune mica mea parte,
Silința-vă lăudînd,
Isprava nu prea departe,
Bună, dreaptă arătînd ;
V-aș arăta răsplătirea,
Ș-un înger ajutător,
Și cinstea, și mulțumirea
Ce inimile aprinde,
Iar celuia ce se vinde,
Un trăsnet răsbunător.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

UMBRA LUI MIRCEA

La Cozia

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate ;
Către țărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ș-ale valurilor mîndre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

Dintr-o peșteră, din rîpă, noaptea iese, mă-mpresoară :
De pe muche, de pe stîncă, chipuri negre se cobor ;
Mușchiul zidului se mișcă... pîntre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul nălucirei : un mormînt se desvălește,
O fantomă-ncoronată din el iese... o zăresc...
Iese... vine către țărmuri... stă... în preajma ei privește...
Rîul înapoi se trage... munții vîrful își clătesc.

Ascultați... ! marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez...
Glasul ei se-ntinde, crește, repetat din stîncă-n stîncă,
Transilvania-l aude, ungurii se înarmez,

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute
Și puternici legioane p-a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite îți sînt ție cunoscute,
Cine oar' poate se fie omul care te-a-ngrozit ?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura ¹,
Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpîn,
Traian, cinste a Romei ce se luptă cu Natura ²,
Urias e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrîn ?

Mircea ! îmi răspunde dealul ; Mircea ! Oltul repetează.
Acest sunet, acest nume valurile-l priimesc ;
Unul altuia îl spune ; Dunărea se-nștiințează,
Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare, umbră veche ! priimește-nchinăciune
De la fiii României care tu o ai cinstit :
Noi venim mirarea noastră la mormîntu-ți a depune ;
Veacurile ce-nghit neamuri al tău nume l-au hrănit.

Rîvna-ți fu neobosită, îndelung-a ta silință :
Pînă l-adînci bătrînețe pe români îmbărbătași ;
Însă, vai ! n-a iertat soarta să-nacununi a ta dorință,
Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași.

Dar cu slabele-ți mijloace faptele-ți sînt de mirare :
Pricina, nu rezultatul, laude ți-a cîștigat :
Întreprinderea-ți fu dreaptă, a fost nobilă și mare,
De aceea al tău nume va fi scump și nepătat.

În acel locaș de piatră, drum ce duce la vecie,
Unde tu te gîndești poate la norodul ce-ai iubit,
Cîtă ai simțit plăcere cînd a lui Mihai soție ³
A venit să-ți povestească fapte ce l-a strălucit !

¹ În biserica de la Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat (n.a.).

² Pe malul drept al Oltului se vede drumu făcut de Traian (n.a.).

³ Doamna Florica, soția lui Mihai, este îngropată în același mormînt cu Mircea, dupe cum arată inscripția de pe piatră (n.a.). În realitate, Teodora, mama lui Mihai, este îngropată la Cozia, Florica nu e soția voievodului, ci fiica lui.

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea armură
Ce un uriaș odată în războaie a purtat ;
Greutatea ei ne-apasă, trece slaba-ne măsură,
Ne-ndoim dac-așa oameni întru adevăr au stat.

. :

Au trecut vremile-acelea, vremi de fapte strălucite,
Însă triste și amare ; legi, năravuri se-ndulcesc :
Prin științe și prin arte națiile înfrățite
În gândire și în pace drumul slavei îl găsesc.

Căci războiul e bici groaznec, care moartea îl iubește,
Și ai lui sîngerăți dafini națiile îi plătesc ;
E a cerului urgie, este foc care topește
Crîngurile înflorite, și pădurile ce-l hrănesc.

.
.

Dar a nopței neagră mantă peste dealuri se lățește,
La apus se adun norii, se întind ca un veșmînt ;
Peste unde și-n tărie întunerecul domnește ;
Tot e groază și tăcere... umbra intră în mormînt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele-nalte
Ca fantome de mari veacuri pe eroii lor jălesc ;
Și-ale valurilor mîndre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirei în cadență îl izbesc.

„Propășirea“, 1844, 7 mai ; *Su-*
venire și impresii, epistole și fa-
bule, 1847.

TRECUTUL

La Mănăstirea Dealului

*Dedicat mării sale prințului nostru*¹

Precum o sentinelă, pe dealul depărtat
Domnește mănăstirea ; și zidu-i cel înalt
Se-ntinde împrejurii, pustiu și învechit,
De iedera bătrână, de mușchi acoperit.²
Acolo au odihna, locaș adânc, tăcut,
Eroi ce mai-nainte mult zgomot au făcut.
Un cap îi prezidează³ și, dacă s-o-ntimpla,
Cu vreme, România s-ardice fruntea sa,
P-a *Dimboviței* vale oștiri de s-or ivi,
Ai luptelor cumplite părtași ei vor mai fi.

Eu în copilărie iubeam să mă opresc
Pe dealul mănăstirii, și-n vale se privesc
Mărețul turn, trist martur l-al nostru trist apus,
Ș-a cărui origină în veacuri s-a răpus,
Turnul din care-odată bărbații renumiți
Vedeau române taberi pe cîmpi nemărginiți⁴.
În preajmă-i e cetatea ! ai ei locuitori
Ruina-i azi cu fală arăt la călători.
Precum atîți nevrednici, trăind în moliciuni,
Se laud cu mari fapte făcute de străbuni.

¹ Gh. Bibescu.

² Pe cînd scriam aceste versuri, reînnoirea monumentelor nu începuse încă (n.a.).

³ Capul lui Mihai Viteazul (n.a.).

⁴ Turnul curței domnești (n.a.).

Dar pentru ce oraşul atît de strălucit
Acum între oraşe e cel mai umilit ?
Ce voie prea înaltă, ce lege porunci
Căderea dopotrivă cu înălţarea-a fi ?
E o fatală soartă ? sau pe acest pămînt
Lăsa urmele sale blestemul unui sfînt ¹ ?
Daca însă o ţară, un neam ar fi dator,
Cînd au greşit despoţii, nelegiuirea lor
A o plăti, atuncea oraşul osîndit
Şi numele-i din lume de mult ar fi perit.
Căci mii de glasuri stinse d-al tiraniei fier,
În strigări dureroase s-au înălţat la cer ;
Căci ploi ce în torente de veacuri s-au vărsat
Singele dupe pietre încă nu l-au spălat.

Orcum va fi, mi-e scumpă cetatea ce-a domnit,
O iubesc căci e tristă şi căci a suferit :
Şi precum antîcarul, la patima-i supus,
Culege vechea-aramă ce nu mai are curs,
Aşa în a mea rîvnă, pe locul părintesc,
Fiu al astor ruine, ţărîna lor slăvesc.
Încă mi-aduc aminte de groaza ce simţeam,
Cînd la apusul zilei scheletul lor priveam.
„P-aici, ziceau bătrîni, o boltă arătînd,
Intră tinăra doamnă, frumoasă şi fugînd
De cetele tartare, cînd ele-acest palat,
Lipsind oştirea noastră, în treacăt au prădat. ²
Peştera ce se-ntinde departe subţ pămînt,
Prin drumuri rătăcite în loc necunoscut
Îşi are răsufierea : în sînul ei găseşti
Averi nenumerate, comorile domneşti ;
În preajmă-le ard focuri, căci ele se păzesc
De iesme, tauri negri, ce iadul locuiesc ;
Şi cînd vrun om aproape a merge-a cutezat,
El la lumina zilei nu s-a mai arătat.“

¹ Sfîntul Nifon, care se zice că a blestemat pe Radu IV (n.a.).

² Tradiţie (n.a.).

Astfel ziceau, și vremea un pas a mai făcut,
Și chiar acele iesme azilul ș-au pierdut !
Tot e tăcut și jalnic : însă așa cum ești
Singură porți povara măririi românești,
Tîrgovește căzută ! poetul întristat
Colore variate în sînu-ți a aflat,
Războinicul modeluri ; și, dac-am asculta
Ceea ce în favoru-ți reclamă slava ta,
A vitejilor umbră d-am ști se o cinstim.
Vrednici de libertate noi am putea să fim.
Am afla de la dînșii ce jărtfe trebuiesc,
Prin cîtă energie nații se mîntuiesc.

A ! facă provedința ca-naltul simțiment,
Ce-nchină vitejiei mărețul monument,
Ce-alege pe-nălțime al nemuririi loc,
Să fie nouă cîrma, coloana cea de foc,
Coloana ce odată din țara de exil.
Pe calea mîntuirii ducea pe Istrail !

*Suvenire și impresii, epistole și
fabule, 1847.*

RĂSĂRITUL LUNEI

La Tismana

Decît în frumoasa noapte cînd plăpînda-i lină rază
A iubitei mele frunte cu vii umbre colora,
O priveşte c-aceea ochii-mi n-au putut se vază,
Lun-aşa încîntătoare n-am avut a ammira.

Şi întii, ca o stelută, ca făclie depărtată,
Ce drumetul o aprinde în pustiuri rătăcind,
În a brazilor desime, în pădurea-ntunecată,
Pîntre frunzele clătite, am zărit-o licurind.

Apoi tainecile-i raze dînd pieziş pe o zidire,
Ce pe multe se ridică, locaş trist, nelocuit,
Mîngîie a ei ruină cu o palidă zîmbire,
Ca un vis ce se strecoară într-un suflet pustiit.

Apoi, glob rubinos, nopţii dînd mişcare şi viaţă,
Se-nălţă şi, dimprejuru-i dese umbre depărtînd,
P-ale ştejarilor vîrfuri, piramide de verdeaţă,
Se opri ; apoi privirea-i peste lume aruncînd,
Lumină adînci prăpăstii, mănăstirea învechită,
Feodală cetăţuie, ce de turnuri ocolită,
Ce de lună colorată şi privită de departe
Părea unul din acele osianice palate,
Unde geniuri, fantome cu urgie se izbesc ;
Şi pustiul fără margini, şi cărarea rătăcită,

Niciodată astă lună ce înoată în tărie,
Ca fanal purtat de valuri pe a mărilor cîmpie,
Mai mult număr de cadavre de atunci n-a luminat.
Niciodată mîndru vultur ce-n văzduh se cumpănește,
Acel domn al atmosferei, ce un veac întreg trăiește,
De o prad-așa bogată încă nu s-a-ndestulat.

Se găsesc ș-acum pe rîpe bucăți de armuri zdrobite ;
Am văzut înșine pinteni de rugină putreziți
Și p-al războiului munte monstroasele morminte
Unde șefii ungurimei zac cu toții grămădiți.

Dar românii, fii ai celor ce-n vechime se luptară,
Cu sudori adăp pămîntul, cîștig hrana în dureri ;
Sînt plugari ; și alte nume, oameni noi se înălțară,
Oameni nensemnați și mîndri de vechimea lor de ieri.

Streini prinți ce ne-apăsără au dat lor drept mîngiere
Averi, cinsti, care odată se-mpărțeau drept răsplătiri ;
Monopol fac azi de drepturi ; în a lor scurtă vedere
Propășirii neînvînse pun ei dese-mprotiviri.

Nu e-așa legea naturei, nu e-așa a țării lege ;
Ca tot ce nu e la locu-i va cădea trufia lor :
Al sudorilor streine rod ei nu-l vor mai culege ;
Va fi mare tot românul țării lui folositor.

Cugetări adînc ascunse, idei drepte și înalte,
Ce în inimile-alese ura lor le apăsa,
Vor vedea lumina zilei ; și în formă de mari fapte,
Subt privirea prevedinței, lumii se vor arăta.

Suvenire și impresii, epistole și
fabule, 1847.

PLÎNGEREA DEPUTATULUI

Prea înaltă stăpînire, este vreme, socotesc,
Cu adîncă plecăciune, două vorbe să-ți șoptesc :
Ți-am slujit cu înfocare, și la orce ai urmat,
Faptele mării tale glasul meu le-a lăudat.
Și în versuri și în proză, tutulor am dovedit
C-așa bună stăpînire de mult nu s-a pomenit.
Cînd asprimea, nedreptatea (vorba fie între noi)
Apăsa sărmana lume cu necazuri și nevoi,
Eu povățuiam norodul a-mpleti cununi de flori,
Și strigam că se pogoară fericirile din nori.
Pîn-acum, cu toate-acestea, pentru cîte am făcut,
Vreo dreaptă răsplătire de la nimeni n-am văzut !
Doamna mea, să ne-nțelegem, căci de nu mi-i răsplăti,
Veacul fericirii noastre veac de fier¹ îl voi numi !
Voi lua cu înlesnire virtuți mari ce am răpit
Din America vestită și ușor ți-am dăruit.
Opoziția m-așteaptă, ea dorește al meu vot
Și-i vedea cînd s-o aprinde sîngele de patriot !
Drepturile țării mele care nu prea să păzesc
Sînt materie destulă ca să strig și să vorbesc !
D-or voi apoi să-ntrebe cum defaim ce-am lăudat,
Atunci... atunci voi răspunde că vremile s-au schimbat,
Că era odată bine, cel puțin de suferit,
Dar acum românul jalnic a ajuns nenorocit,

¹ Aluzie la ultima, și cea mai rea, dintre erele mitologiei antice.

Că țăranul pătimește, că se află-mpovărat,
Că la judecată pierde tot acel nevinovat,
Că dreptatea este surdă, că pravila a căzut,
Că intriga e cinstită, și meritul nevăzut.
C-un cuvînt numai eu singur o să strig cît strigă toți.
Ș-o să las patriotismul moștenire la nepoți !

„Poporul suveran“, 1848, 3 septembrie. În ediția I. Fischer, în secțiunea *Poezii cu autenticitate nesigură*.

RĂZBUNAREA ȘOARECILOR
SAU
MOARTEA LUI SION

Pe dealul Mitropoliei,
În arhiva României,
Unde statul grămădește
Tot ce nu-i mai trebuiește,
Unde s-află aruncate
Secături nenumărate,
Hîrtii, condici osîndite,
Judecăți nenorocite,
Are cuiburi din vechime
Numeroasă șoricime,
Seminție roditoare,
Și de literi rozătoare ;
Șeful ei, un ghiscan mare,
În dosare locuiește,
Nume de Rozon el are
Și pe polițe domnește :
El e strănepot de frate
Lui Raton, care odată
Trăia de zgomot departe,
Într-o cameră privată.
Într-o zi — nu, era seară —
Dup-a lui Rozon poruncă
Șoarecii toți s-adunară
Și într-o tăcere-adîncă
Aste vorbe ascultară :

„De cînd subt aceste bolte ne aflăm adăpostiți,
 Fraților ! voi știți prea bine cît am fost de fericiți ;
 Șeful de azi al arhivei, om de pace iubitor,
 Ne-a fost chiar ca un părinte, un zelos ocrotitor.
 Nimeni din voi nu se plînge că din cuib a fost gonit,
 Sau că într-aceste ziduri vro pisică a-nțilnit,
 Sau că n-a putut să roază de frica vrunei dușman
 Pergamentele antice, condicile de divan ;
 Soarta ne era prosperă, șeful trecea zîmbitor,
 Generațiile noastre aveau falnic viitor.
 Dar azi, vai ! totul se schimbă, azi sîntem amerințați
 Să ne pierdem locuința și să fim dizgrațiați,
 Căci un moldovean obraznic, *Sion*, care a cîntat
 Paradisul ¹ (deși iadul el cu drept l-a meritat),
 A scris nu de multă vreme, într-un stil neomenos,
Că a șefului arhivei pana noi o am fi ros.
 Apoi suferi-vom oare ca acel cutezător,
 Vrednic a purta mai bine nume de defăimător,
 Să vie, precum venise, chiar într-al nostru pămînt,
 Să ne strice fericirea ? Nu, cît eu în viață sînt
 Nu va fi : acum e timpul să ne răzbunăm și noi,
 S-arătăm că-n șoareci curge nobil sînge de eroi
 Și că păgînul acela, ce ura a meritat,
 Nume de moldovean vrednic cu nedrept a cîștigat :
 Mergeți dar și-n astă noapte picerele vă gătiți,
 Și cînd s-o ivi de ziuă cu toții pe drum să fiți,
 Ca prin marș repede, grabnic, la Moldova să-l călcăm,
 Cine sînt șoarecii noștri și Rozon să-i arătăm.
 De veți găsi-mprotivire, să nu vă descurăjați,
 Și la orce întîmplare, totdeauna s-alergați,
 Unde-ți zări că se mișcă vîrfurile de la coada mea.
 Ce pe a gloriei cale pururea o veți vedea.”
 Zise, și auzitorii așa mult au aplaudat,
 Cît dulapurile toate în arhivă s-au mișcat.
 A doua zi șoricimea cu mare grabă porni,
 Făcu la *Focșani* gustare, și seara în Iași sosi.

¹ *Sion* tradusese fragmente din *Paradisul pierdut* al lui Milton (1851).

Noaptea domnea în natură,
 Și zefirii răcoroși
 Sufla cu-aceeași măsură
 La drepti sau necredincioși ;
 De a zilei osteneală
Sion dormea obosit :
 Dormea ! fără îndoială,
 În somnul lui fericit,
 Visele, taineci ființe,
 Din loc în loc îl purta
 Și toate-ale lui dorințe
 Împlinite-i arăta.

C-o grațioasă munteancă i se părea că vorbea
 Și inima ei și mîna c-o bună zestre cerea.
 Cînd deodată el dete un țipăt îngrozitor :
 Țircovnicii cu lungi plete alerg întru ajutor ;
 Departamentul credinței, la care fu mădular,
 Cu toți darabanii vine... însă tîrziu, și-n zadar :
 Pe patul lui de odihnă *Sion* zăcea singerat,
 Ca un cașcaval de Parma pe jumătate mîncat :
 Urechile lui și nasul, chiar daca le-o fi avut,
 Atuncea să se găsească deloc nu s-a mai putut.
 Numai l-a doua-nviere eu crez că se vor găsi,
 Cînd șoarecii le-or aduce, daca or mai trebui.
 Cu toate acestea lupta, d-o fi cum am auzit,
 Mortului face onoare, căci mult s-a împotivit :
 Și s-au găsit împrejurii, de mîna lui sugrumați,
 Un mare număr de șoareci, tot din cei mai însernați.
 Ba încă spun (dar aceasta eu nu v-o asigur,ez,
 Căci fapta e de mirare, și nu îmi vine s-o crez),
 Spun că și chiar comandirul, faimosul acel Rozon,
 Lăsa o labă în mîna eroicului *Sion*.
 Ce s-a întîmplat în urmă eu nici am mai cercetat,
 Căci de pierderea aceasta foarte mult m-am întrisiat,

Sion amic îmi fusese, talent și inimă-avea,
Și crez c-ar fi trăit încă dacă atunci nu murea ;
Literaturei române el ar fi fost de folos,
Dacă din nenorocire șoarecii nu l-ar fi ros.

„România literară“, 1855, 30 ianuarie ; *Meditații, elegii, epistole și fabule*, 1863.

COMETEI

Anonsate pentru 13 iunie

Cometă cu lungi coade, însă cu scurtă minte,
De ce vrei să arzi globul ce noi îl locuim ?
El, drept, mult nu plătește, dar tot avem cuvinte
Viața-i păcătoasă citva să prelungim.

De ne vei arde-acuma, să știi că or să nască
În locu-ne ființe mai rele decît noi,
Ce-n grab or să-ntărite minia ta stelească,
Prin fapte mai cumplite, prin crime și război.

Ce ! ai uitat tu oare potopul d-altădată,
La care, cum s-aude, destul ai conlucrat,
Atunci cînd tata Noe în luntrea-i deșălată,
Plutea pe universul subt unde înecat ?

Ei bine ! omenirea ce moșteni pămîntul,
Ființe, lighioane ce-n urmă s-au ivit,
Întrec ele p-acelea ce ș-au găsit mormîntul
În marea adîncime și monstri au nutrit ?

Cîmpiile de astăzi sînt ele mai mănoase
Decît cele antice ? măgarii mai deștepți ?
Broasca mai muzicantă în bălțile stufoase ?
Tigrii mai cu blindețe, și oamenii mai drepți ?

Nu ! nu ! bagă de seamă să nu faci o greșală,
De care mai în urmă amar să te căiești ;
Ba încă să dai, poate, o aspră socoteală
Prea bunului părinte al rasei omenești.

Căci noi avem de lucru în Țara Românească ;
Legi vechi și ruginite avem să le-nnoim,
Regulamentul multe are să pătimească,
De ne-or lăsa în pace așa precum dorim.

De ești tu executor înaltelor decrete,
Mai dă-ne un mic termen de zece mii de ani,
Să ne-ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
Să nu cădem în iaduri pe gheare de satani.

Atuncea, dacă globul n-o merita viață,
Poți să-l prăjești în voie-ți, eu nu mă-mprotivesc,
Dar azi, topește numai a inimilor gheață,
Și arde astrologii ce lumea îngrozesc.

12 februarie 1857.

„Concordia“, 1857, 13 februarie ;
Meditații..., 1863.

RĂSPUNSUL COMETEI

Iubît muritor,

Astăzi am priimit,
Prin poștia cerească,
Biletul tău pornit
Din Țara Românească.

Odată cunoșteam
Subt nume de roman
Un prea puternic neam,
Al lumii crud tiran ;
Neam ce-l credeam perit,
Căci nu l-am mai zărit ;
Și pînă-ntr-ast minut
(Mă jur pe al meu nume)
Eu nici aș fi crezut
Că existați pe lume ;
Dar de vreme ce scriți
Voi trebuie să fiți.
Numai nu înțeleg cine v-a putut spune
Că aveam pentru glob intenții așa bune,
E netăgăduit
C-a lui desființare
De timp nepomenit
Mi-era în cugetare,

În cerc tot vițios
 Văzînd că se-nvîrtește,
 Și omul păcătos
 În rele mult sporește,
 Văzînd că jos la voi mulți oameni mari și buni,
 Lumei folositori, au trecut de nebuni,
 Au fost persecutați
 În vreme ce-au trăit,
 Și foarte lăudați
 După ce au murit.
 Eu prea rău am urmat,
 Cînd am lăsat odată
 Pe Noe d-a scăpat
 Cu luntrea-i deșălată,
 Căci știi ce a făcut
 Cît liber s-a văzut ?
 El a sădit o vie
 Ș-a căzut pe beție !
 Iar cu fetele lui
 Ce-a mai făcut, nu spui.
 Iar de atunci încoaci din el cîți s-au prăsit,
 Acei ce au fost tari pe cei slabi au robit ;
 Soarele-au spăimîntat prin lupte și omor,
 Pentru globul pămînt, ce nu era al lor.
 Căci socotesc că știi, nevoie n-am să-ți spui,
 Că nu e-al vostru el, ci voi sînteți ai lui.
 Apoi v-ați apucat
 Cerul d-ați spionat,
 Prin sticle cercetînd
 Ce avem noi de gînd,
 Ce fel ne preumblăm,
 Pînă și ce mîncăm,
 Ba încă ați scornit
 Feluri de secături,
 Și pe voi v-ați numit
Alese creaturi !
 Acestea, drept să spui, eu nu le sufeream,
 Și răzbunarea mea în taină pregăteam.
 Dar fiindcă îmi scrii că sînteți ocupați
 Proastelor voastre legi spoială să le dați,

Fiindcă ai cerut sorocul mărginit
De zece mii de ani, fiindcă-a mijlocit
Și-o grațioasă stea dintr-ale curții mele,
Pentru cițiva poeți ce casc gura la stele,
Mă-nduplec în sfârșit, astîmpăr al meu foc,
Îmi pui caii la grajdi și coadele la toc.
Numai luați măsuri, gîndiți și căutați
De indulgența mea acum să profitați.
Căci dacă spre pămînt vrodată m-oi porni,
Vă poci încredința că bine nu oți fi.

Scris în palatul nostru de vară, 14 mai 1857.

„Concordia“, 1857, 30 mai ; *Meș-
ditații...*, 1863.

O PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

Domnilor alegători, mă rog să fiu ascultat,
Și după ce m-ăți citi mă rog să fiu deputat.
Căci am cuvinte să crez că la Divanul Ad-hoc
Bine lumii o să fac și rol nobil o se joc,
 După cum puteți vedea
 Din mărturisirea mea.
Încă pînă-a nu mă naște, eu am fost patriot mare,
 Și după ce m-am născut
Pentru ale noastre drepturi m-am luptat fără-ncetare
 Pînă într-acest minut.
Cunoscînd că într-o țară fericirea generală
Se compune totdeauna din acea particulară,
Ca un iconom politic, prin mici slujbe, mici lefșoare,
Am îmbogățit eu statul, cumpărîndu-mi moșioare ;
Iar guvernul, ce văzuse vrednicia și talentul,
Îmi da ranguri pe tot anul, siluind Regulamentul,
Pe cînd mulți păcătoși alții, lipsiți de capacitate,
Servind țării din pruncie stau cu buzele umflate.
Apoi cînd streine armii țara noastră ocupară,
De la cine înlesnire întru toate ele-aflară ?
Cine pentru zece care a făcut ades cinci sute,
Numai ca să nu se-ntîmple s-auz vorbe neplăcute ?
Cînd era în lipsă țara, subț a mea isprăvnicie,
Am ținut-o eu cu grîne, precum fiecare știe.
Apoi dacă neplătite au rămas prin multe sate,
Dacă eu la socoteală le-am trecut ceva-ncărcate,

Am făcut-o-n conștiință, de iubirea omenirii,
Numai spre a mă deprinde cu regula înmulțirii.
Las doparte ale mele osteneli și cheltuială,
Căci îmi place a le crede nepuse la îndoială,
Căci aceasta mai cu seamă fu rezonul cel mai mare
Pentru care azi Europa, foarte recunoscătoare,
După lupte singeroase încheind tractat de pace,
Hotărî pe România fericită a o face.¹
Pe aceste dar temeiuri, frați români, eu vă cer votul,
Și la cauza cea sacră azi mă devotez cu totul.
Apoi dacă dup-acestea mai aveți cumva dorință
Să v-arăt printr-o programă care e a mea credință,
La *Divan* ce voi susține, vă poci da încredințare
Că unirea o crez sîntă, c-o voi cere cu-nfocare ;
Căci mărindu-se pămîntul, lefile poate vor crește ;
Însă prinț strein nu-mi place, căci nu știe românește ;
Și cînd slujbe îi vom cere el deloc n-o să privească
De sîntem boieri sau ținem de vro casă boierească.
Ci d-avem talent, virtute, merite sau probitate,
Calități din altă lume, foarte grele și ciudate ;
Pentru cea mai mică vină, ce o va numi hoție,
Ne vom vedea prin gazete, poate și la pușcărie.
Protejați ca și protectori, toți vom fierbe într-o oală,
Ș-a streinului domnire Țării îi va fi fatală ;
Și religia vom pierde și vom uita românește,
Ca în Grecia modernă, unde azi vorbesc nemțește.²
Pe cînd unul dintr-ai noștri, domn de viță românească
Tot mai lesne o să ierte slăbiciunea omenească.
Nu-l voi însă ereditar, căci a țării veche lege
Pe domn chiar și din opincă ne dă voie a-l alege ;
Și așa cu chipu-acesta deloc nu e de mirare
Dacă chiar și nouă rîndul ne-o veni din întîmplare.
Autonomia-mi place, o voi cum e scrisă-n carte,
O cer pentru țara-ntreagă, dar și pentru mine-n parte !
Adică în orice cazuri să urmez eu cum îmi place,
Fără a putea guvernul observație a-mi face.

¹ Tratatul de la Paris din 1856.

² În 1832, doi ani după recunoașterea independenței Greciei, este adus pe tron principele german Otto de Bavaria.

Cît pentru guvern și forma-i cea constituțională,
Vrînd să mă declar d-acuma, simț o mare îndoială :
Căci, vorbind drept, nu știu bine ast cuvînt ce va se zică,
Și în loc de bine țării să nu-i fac mai rău mi-e frică.
Daca, cum mi-a spus un dascăl cu destulă *pricopseală*,
Un guvern în constituții e supus la socoteală,
Daca adunări sau cameri pot vorbi fără-a se teme,
Astea n-or să ne aducă decît pierdere de vreme,
Decît lupte fără margini și dezbateri încurcate,
Care plac junimei noastre cei cu capete stricate.
Trebile cu vechea formă nu cerc nici o-mpiedicare,
Ș-un ofis redijat bine e o lege-n prescurtare.
Dup-aceste dar cuvinte, frați români ce mă-nțelegeți,
Puteți fără de sfială la Divan să mă alegeți,
Căci să nu fiți la-ndoială, vă voi face treabă bună,
Și-mi veți mulțumi odată daca-mi veți cădea pe mîină ;
Iar pînă să vie vremea să vedeți astă minune
Sînt supusul dumneavoastră și mă-nchin cu plecăciune.

12 august 1857

„Românul“, 1857, 12/24 august ;
Meditații..., 1863.

CONFESIUNEA UNUI RENEGAT

Ascultă-mă, sfînt preot, ascultă-mă, părinte!
Ajută un nevrednic, lipsit de ajutor ;
Consolă un trist suflet ce soarta își presimte,
Cînd sună ceasul groaznic, veciei vestitor.

Viața-mi de necinste și crimile-mi trecute,
Ca furii nempăcate asupra-mi năvălesc ;
Vînzări, satanești planuri, de lume neștiute,
În inima-mi pun iadul, ca iesme îmi scrișnesc.

Noptile-mi sînt grozave, tăcerea îmi șoptește,
Mă înconjur prăpastii la fiecare pas ;
Părul meu c-al lui *Cain* pe frunte-mi se zbîrlește ;
Gura mi se-ncleștează și nu poci scoate glas.

Mă rătăcesc pe cîmpuri, dar iarba înviază,
Dar arborul pădurei ia formă, mi-e vrăjmaș ;
Vulturul mă privește și ochiu-i scînteiază,
Ș-a sfișia e gata un leș de ucigaș.

Vezi ceasonicu-acesta care la pieptu-mi bate !
E vechea recompensă unui păcat cumplit.
Cîte cu a mea faptă am drepturi cîștigate ?
Vînzarea fu plăcută, dar eu desprețuit. ¹

¹ Eliade, „renegatul“, primise un ceasornic în dar de la generalul Kisselef.

Am cunoscut bărbați lucrînd l-al țarei bine.
Cu-nalte simțimente la ei m-am arătat ;
Tirîndu-mă la dînșii, s-au încrezut în mine,
Ieri le-am jurat credință, și astăzi i-am trădat.

Urînd orice virtute ce n-o puteam ajunge,
Pe orice om de merit în veci am defăimat ;
Proteu cu fețe multe, strigoi setos de sînge,
La umbră, la-ntunerec, pe mulți am sugrumat.

Subt aer de blindețe, urmam a mea turbare,
Și gheara-mi veninată în inimi înfigeam.
Avînd nepedepsirea de preț l-a mea vînzare,
Minciuni nerușinate eu liber tipăream.

Angel de întunerec pentru-ale lor păcate,
Ieșind din adîncirea noptosului Tartar,
Am auzit cu spaimă cuvîntul de dreptate,
M-am prefăcut că-mi place, și am zîmbit amar.

Am zis : iată speranță, prilej de bucurie !
Și bogății și titluri acum să dobîndesc ;
E timpul să se-nalțe smerita mea trufie,
Am imitat virtutea, dar o s-o prigonesc.

Poci să sugrum p-asti oameni, și să le iau vesmîntul,
Căci eu sînt cel mai tare, avînd tainele lor,
Multe fiare ca mine le suferă pămîntul
Și cerul cu zăbavă trimite ajutor.

De ură nici nu-mi pasă, cînd e fără putere,
Desprețul e o vorbă deșartă de-nțeleș ;
Mai sînt poate și alții cu mine d-o părere,
Și cînd fac al meu bine, drum sigur mi-am ales.

Iată puține, taică, din multele-mi păcate,
Iată crime ce astăzi nu poci să mai lucrez,
Într-al lui Hristos nume drăcește-au fost lucrate ;
Rîdeam de semnul crucei, dar lingă moarte crez.

Asta e adevărul ce pocăința-l naște ;
De frica judecării în sinu-ți îl depui,
Amăgitorul șarpe abia se mai tîraște ;
La glasul vecinicii cu groază mă supui.

Dar ce-am zis ? Nu voi ruga, nu voi a ta credință ;
Urăsc a voastră lege ș-al vostru ajutor.
Este o slăbiciune oricare pocăință ;
Gide am fost în viață, și gide voi să mor.

„Independința“, 1861, 1 mai ; *Me-*
ditații..., 1863.

ADIO

Pocit, faimos proconsol, model de tiranie,
Cumpănită fie calea pe care ai plecat,
Cu apa consacrată prin somnul de vecie
Vom curăți pământul ce tu ai întinat.

Schelet fantasmagoric, ființă infernală,
Geroasa, trista-ți climă ea încă n-a produs
Jiganie mai crudă, o iazmă mai fatală,
De când soarele seara să pleacă la apus.

Dator este românul a sa recunoștință
Monarhului ce țara cu tine înzestra,
Căci zelul tău sălbatic, fanateca-ți silință,
De grația robiei pe robii chiar dezgusta.

Căci mulți care-mprejuru-ți cerșau a ta rînjire
Vrăjmași ai libertății, ce binele nu-l vor,
Născuți erau să fie cu tine în unire,
De nu umileai, crude, și chiar basețea lor.

Tiran omiopatic, care nu des se găsește,
Otrava prin otravă în noi ai vindicat.
O nație întreagă prin mine-ți mulțumește
Și te proclam din parte-i al țării Ipocrat.

A ! Dacă vom ajunge la ținta mult visată,
De voi trăi atuncea (și-mi place să o crez),
Tu vei avea, fii sigur, o statuă bogată,
Al cărei bust cu lanțuri eu am să-l decorez.

În jocul lor, copiii o vor scuipa în față ;
Și cînd vreunui gîde vom da numele tău,
Acel om se va crede nevrednic de viață,
Pierdut din omenire, bătut de Dumnezeu.

Așa cînd toamna rodul s-a copt în vii, grădînă,
Țăranul ce se teme de hoții zburători
Pe ramură înaltă expune la lumină
Scheletul coțofenei, cadavrul unei ciorî.

Spectacolul gonește jivine răpitoare
De lacoma lor ceată ogorul e ferit.
Țăranu-atunci profită d-a feței lui sudoare,
E veselă natura și omul mulțumit.

Adio ! lung adio ! și fără revedere,
Departe, mult departe te du din țara mea,
Pustiul Siberiei te-așteaptă cu plăcere,
Pămîntul să te-nghiță și dracul să te ia.

*Meditații, elegii, epistole, satire
și fabule, 1863.*

FABULE

CATÎRUL
CE-ȘI LAUDĂ NOBILITATEA

Catîrul unui părinte
Cu proastele lui cuvinte
Noblețea își lauda,
Zicînd fără încetare
Că de o virtute mare
Exempluri mumă-sa da,
Că ea a fost la războaie,
Că la cîutare bătaie
Singulară a biruit,
Și că l-a ei privire,
Oricare om cu simțire
De tot rămînea uimit ;
De aceea se cuvine
Oamenii să i se-nchine
Domnul catîr socotea ;
Și uitînd a sa rea stare,
Părinteasca naintare
La lumină tot scotea.
Dar cum se sfîrși noblețea ?
Cînd îi veni bătrînețea,
La rîșniță el fu pus,
Unde, prost, în scăpătare,
De tatăl său, măgar mare,
El amînte și-a adus.

„Curierul românesc“, 1832, 31 iu-
lie ; *Meditații...*, 1863.

VULPOIUL PREDICATOR

Un vulpoi coprins de boală,
La putere foarte prost,
Însă învățat în școală,
Logica știind de rost,
Făcu plan ca să vorbească
Și să predice-n pustii ;
Se silea să dovedească,
C-un stil dulce, vorbe mii,
Că cu o simplitate
Și cu traiul cel cinstit,
Cu năravuri laudate,
E oricine fericit ;
C-astă lume desfrînată
Totdauna ne-amăgește,
Fără a ne da vrodată
Cîte ne făgăduiește.
Dar la buna-i predicare
Nimeni nu da ascultare.
Cițiva șoarici, cerbi de munte
Veneau rar să o asculte ;
Însă ei în depărtare,
Neavînd nicidecum stare,
Fără cinste sau favor,
Nu putea da-ncredințare,
Slavă astui orator.

Aşa el schimbă vorbirea,
Defăimă năpăstuirea,
Pe urşi, tigri, lei, pardoşi,
Arătînd a lor turbare
Şi a singelui vărsare,
Şi că sînt nesăţioşi.
Atunci cerbi, ciutele toate
Ascultau întru mirare,
Şi în lacrimi cufundate
Plecau de la adunare.
Vulpea-şi făcu mare nume ;
Un leu foarte cu credinţă,
Domn p-acea parte de lume,
Să o vază-avu dorinţă :
Deci şi ea cu bucurie
La palat grăbi să vie,
Unde ajungînd vorbeşte ;
Tonul ei înmărmureşte
P-ai pădurilor tirani :
Cu putere ea descrie
Slaba nevinovăţie,
Pradă acestor duşmani,
Cufundată în durere
Cerînd la-nalta putere
Asupră-le ajutor.
Curtezanii în mirare
Ascultau cu supărare,
Căci aşa vrea prinţul lor,
Care plin de bucurie
La palat pofti să vie
Vulpea în acel minut.
„Ce-ai vorbit, fi zise,-mi place,
Căci prin tine mi se face
Adevărul cunoscut :
Însă pentru osteneală,
Spune fără de sfială,

Ce vrei ? slujbă, rang sau bani ?
Oratorul zise-ndată :
„Printule, în loc de plată,
Aş pofti cîţiva curcani.“

*Eliezer şi Neftali. Poemă tradusă
din Florian de Gr. Alexandrescu.
Poezii ale D. Gri. Alexandrescu,*

1832

PRIVIGHITOAREA ȘI PĂUNUL

Filomela dragăstoasă
Văzînd vremea cea frumoasă,
Zile dulci de fericire,
Povestea cu întristare
La eho răsîntătoare
Tristele-i nenorociri
Atunci însă deodată
Un păun i se arată
(Domn era într-acel loc).
Veni plin de supărare ;
Mînios și c-un ton mare
Astfel îi vorbi pe loc :
„Nu vezi că nu-ți șade bine,
Că nici nu ți se cuvine,
Cu acel cioc urîcios,
Cu a ochilor grosime,
Cu a penii-ntunecime
Să cînți în ast crîng frumos ?
Frumusețea cu dreptate
Cît va vrea a cînta poate,
Pe ea cîntece n-o stric :
Dar tu cum n-ai stîmpărare ?
Eu sînt frumos de mirare,
Și tot nu vorbesc nimic.“
Filomela îi răspunde :
„Iartă-mă, nu poci ascunde,

Frumoasă deloc nu sînt ;
Și de cînt cîteodată
În pădurea adîncată,
Soarta mea este de cînt.
Tu însă, ce cu mîndrie
Astfel îmi poruncești mie
Și atîta zgomot faci,
Tu nu cînți căci n-ai putere,
Și singura-ți mîngiere
Este căci gîndești că placi.
Trupul tău frumos s-arată,
Și cu coada-ți lăudată
Poate mult să strălucești :
Dar amorul vederi n-are ;
La auz s-aduci mirare,
Asta vezi să dobîndești."

Eliezer și Neftali..., 1832.

MĂGARUL RĂSFĂȚAT

Un măgar văzu odată
P-al său stăpîn că dormea,
Și s-apropie îndată
Binișor a-l mîngîia.
Dar să știți că dinainte
Era trist și supărat,
Căci vedea cu ce cuvinte
Mîngîia învederat
Un cățeluș mic din casă,
Glume, jocuri ce-i făcea,
Și cu dînsul tot la masă
Ziua, noaptea petrecea ;
„O ! ce rea nenorocire !
Își zicea bietul măgar,
De ce astă osebite ?
Are potaia vrîun dar ?
Eu că alerg pînă seara,
Că muncesc neconținut,
Ar cu boii toată vara,
Și de fîn chiar sînt lipsit,
Ba adesea și ciomege
Pe spinare cam cîștig :
Asta este a mea lege,
Să mă ierte, surda strig
Blestematului de cîine,
Căci îi joacă împrejur,

Îi dau cea mai bună piine
Și pe mine toți mă-njur.
Dacă lingușirea este
Mijlocul d-a-nainta,
Să mă duc dar fără veste
Ca și dînsul a-i sălta.“
Cugetînd astfel în sine,
Vine, calcă-ncetișor,
Și cînd s-apropie bine,
Îl lovește c-un picior
Atît de greu în spinare
(Ba încă alăturînd
Drăgăstosul glas ce are,
Ca mai mult să-i placă vrînd),
Încît omul de mirare,
De durere stăpînit,
Strigă, se vaită tare :
„Săriți, că m-a prăpădit !“
Slugele alerg îndată,
Pe jupîn îl ciomăgesc,
Că e *măgar* îi arată,
Cu tufele-i mulțumesc.

Nu siliți natura ;
Veți fi neplăcuți
Cu talentul care
Nu sînteți născuți.

Eliezer și Neftali..., 1832.

PAPAGALUL ȘI CELELALTE PASERI

Lăsînd a sa colivie,
În pădure vru să vie
Papagalu-a se plimba ;
Și îndată ce ajunse
Să judece el se puse
Păserile ce cînta.
Că deloc nu suie bine,
Că glasul ei prea lung ține,
Filomelii tot zicea.
Și așa pe orișicare,
Pasăre mică sau mare.
El să tacă le făcea.
Dar odată supărate,
Păsările adunate,
Împrotiva lui strigînd,
Merseră ca să vorbească
Cu dînsul, și să-l silească
Să cînte ceva, zicînd :
„Cîntă dar tu, împărate ;
Fă această bunătate,
Un exemplu să ne dai ;
Căci din a ta șuierare,
Socotim cu-ncredințare
Că prea minunat glas ai.“

El atunci stă la-ndoială,
Și prea cu multă sfială
Le răspunde c-un cuvînt :
„Domnilor ! eu rîz prea bine
D-alții ; iar cît pentru mine,
Deloc cîntăreț nu sînt.“

Eliezer și Neftali..., 1832.

VULPEA, CALUL ȘI LUPUL

O vulpe de ani mică, însă de minte mare,
Și care meseria abia ș-o începuse,
Pentru întâiași dată văzu din întâmplare
Un cal, dobitoc falnic, ce ea nu mai văzuse.
Așa după ce vreme destulă îl privește,

Plină de mulțumire

D-acea descoperire,

Pe cumătrul lup caută, și-i zice : „Te gătește
Să mergem împreună acilea la un loc,
Să-ți arăt un frumos și mare dobitoc :
Ce știi cum se întâmplă ? poate să-ți iasă bine.“
Lupul rînjînd răspunse : „Să se lupte cu mine,
Și să vezi jucărie ! Însă ia-ncepi să-mi spui,
Ce fel de gură are, cum e făptura lui ?“
„O ! Pentru astă dată să fiu iertată,
Îi zise doamna vulpe, eu îți spui ce-am văzut,
Dar ca să fac portreturi, zugrav nu m-am născut ;
Și, după cum știi singur, sînt foarte nenvățată.“

Vorbind așa-ntre ele

Dobitoacele mele

Îndată au sosit

La locul cel dorit.

Calul cît le zărește

De fugă se gătește,

Căci vizita lupească
Nu vrea s-o priimească
Și nici n-avea dorință
Să facă cunoștință.

Dar vulpea cu iuțeală îi iese înaintea
Și cearcă să-l încurce prin aceste cuvinte :
„Stăpîne ! D-avem voie și de găsești cu cale,
Noi, cele prea plecate slugi ale dumitale,
Am avea-o de cinste să-ntrebăm cine ești,
Care îți este neamul și ce fel te numești.“
Calul, ce cu lesnire gîndul lor îl pătrunde,
Fără a pierde vreme, să-ntoarce și răspunde :
„Domnilor, de doriți numele meu să-l știți,
Îl am scris pe potcoavă și puteți să-l citiți.“
Vulpea, la aste vorbe, se trage la o parte :
„Cît pentru mine, zise, vă spui că n-a știu carte ;
Căci familia noastră, fiind cam scăpătată
Și neavînd mijloace, la școală nu m-a dat ;
Dar a domnului lup, și mare, și bogată,
Mai mult decît o carte nescrisă l-a-nvățat.“
Lupul, umflat în sine de lauda vulpească,
Veni pînă aproape, numele să-l citească.
Calul, care sta gata, cu un picior în vînt,
Îi dă o lovitură și-l culcă la pămînt.

Deslușit ne dovedește
Fabula ce am văzut
Că-nțeleptul se ferește
De orice necunoscut.

„Romania“, 1838, 5 martie.

CÎNELE IZGONIT

Lupul cu toată prostia
Cîrmuia împărăția ;
Și ca un stăpînitor,
Unora le da avere,
Altora, pe o părere,
Le lua chiar starea lor.

Favor, ură schimbătoare,
Izgonire sau chemare,
Al domniei era plan.
Cîinele gonit de soartă
S-auzise cum că poartă
Simtimenturi de dușman ;

C-ar fi zis, nu știu la cine,
Cum că nu este prea bine
A mînca atîția miei,
Și că dacă le adună
Lîna lor pe orice lună,
Să-i lase măcar cu piei.

Asemenea mari cuvinte,
Pe cum fieşcine simte,
Nu sînt prea de suferit.
Pe loc vrură să-l gonească ;
Dar politica domnească
Alte pricini i-a găsit.

A zis că nimic nu ştie,
Că nu este bun să fie
Un rang între curtezani ;
Că la orice-l rînduieşte,
Nici o slujbă nu-mplineşte,
Că nu face nici doi bani.

Atunci, vulpe, şarpe, broască.
Fără măcar să-l cunoască,
De prostia lui vorbea.
Unul-zicea că glas n-are,
Altu, că nu este-n stare
O piatră de jos să ia.

Se mira cum de răbdase
Domnul, şi nu depărtase
Pe un ciine ticălos,
A căruia toată treaba,
E să mănînce degeaba,
Făr-a face vrun folos.

Dar după o lungă vreme,
Sătul în zadar a geme,
Jalbă cîinele a dat,
Zicînd că d-acu-nainte
Toate îi vor părea sfinte,
Numai să fie iertat.

Adesea nenorocirea
Schimbă gîndul și simțirea :
Pe loc fu și slobozit.
Cinsti, averi nu se mai spune :
Ce zicea el era bune,
Duhul lui era vestit.

Intr-o zi neavînd treabă,
Domnul pe ai săi întreabă :
„Voi de ciine ce gîndiți ?“
Șerpi, șopîrle, deodată
Toți răspunseră îndată :
„Înălțime, să trăiți !

Tutulor este plăcută
Cinstea cea cu drept făcută
Astui vrednic dobitoc.
Al lui cap, a lui știință,
Glas, putere, iscusință,
Pentru noi sînt un noroc.

De trup este prea puternic,
De slujbi multe este vrednic,
Și în lupte e vestit.“
— „Astea le știam prea bine,
Știam ce i se cuvine,
Dar atunci era gonit.“

Poezii ale D. Gr. Alexandrescul,
1838

ȘOARECELE ȘI PISICA

Un șoarece de neam, și anume Raton,
Ce fusese crescut su' pat la pension,
Și care în sfârșit, după un nobil plan,
Petrecea retras într-un vechi parnăzan,
Întilni într-o zi pe chir Păsicovici,
Cotoi care avea bun nume-ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s-a gătit
Șe o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoi, cu ochii în pământ,
Cu capu-ntre urechi, cu un aer de sfînt,
Începu a striga : „De ce fugi, domnul meu ?
Nu cumva îți fac rău ? Nu cumva te gonesc ?
Binele șoricesc cît de mult îl doresc
Și cît îmi ești de scump, o știe Dumnezeu !
Cunosc ce răutăți v-au făcut frații mei,
Și că aveți cuvînt să vă plîngeți de ei ;
Dar eu nu sînt cum crezi ; căci chiar asupra lor
Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
Eu carne nu mănînc ; ba încă socotesc,
De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc.“
La ast frumos cuvînt, Raton înduplecat,
Văzînd că Dumnezeu de martur e luat,
Își ceru iertăciuni și-l pofti a veni,
Cu neamul șoricesc a se-mprietenii.
Îl duse pe la toți, și îl înfățișă
Ca un prieten bun ce norocu le dă.

Să fi văzut la ei jocuri și veselii !
Căci șoarecii cred mult la fisionomii,
Ș-a acestui străin atîta de cinstit
Nu le înfățișa nimic de bănuît.
Dar într-o zi, cînd toți îi deteră un bal,
După ce refuză și limbi și cașcaval,
Zicînd că e în post și nu poate minca,
Pe prietenii săi ceru a-mbrățișa.
Ce fel de-mbrățișări ! Ce fel de sărutat !
Pe cîți gura punea,
Îndată îi jertfea,
Încît abia doi-trei cu fuga au scăpat.

Cotoiul cel smerit
E omul ipocrit.

Poezii ale D. Gr. Alexandrescul,
1838.

PRIVIGHITOAREA ȘI MĂGARUL

Nenorocita privighitoare
Cînta-n pădure a ei durere,
Natura-ntreagă da ascultare,
Tot împrejură-i era tăcere.

Alții în locu-mi ar descri poate
Acele tonuri neimitate,
Glasul acela-nmlădiitor,
Ce c-o-ntorsură lină, ușoară
Treptat se urcă și se coboară,
Plin de simțire, plin de amor.

Eu vă spui numai că despărțirea
Și suvenire pline de jale,
Că nedreptatea, nelegiuirea,
Era subiectul cîntării sale.

Un măgar mare ce-o ascultase,
Și ca un aspru judecător
Capul pleoștise, sau ridicase
Cîte-o ureche, -n semn de favor,

Ieși-nainte să-i dea povață,
Și c-o neroadă încredințare :
„Am fost, îi zise, aci de față,
Dar zău nu-mi place a ta cîntare.

Cu toate-acestea, am nădejdi bune,
De nu îți pare lucru prea greu
La niște reguli a te supune,
Luînd de pildă cîntecul meu.“

Atunci începe cu bucurie
Un cîntec jalnic și necioplît,
Încît de aspra lui armonie
Toată pădurea s-a îngrozit.

Privighitoarea, fără sfială,
Zise : „Povața e în zadar ;
Căci d-aș urma-o, nu e-ndoială
Că eu în locu-ți n-aș fi ¹ măgar.“

„Romania“, 1838, 5 martie ; *Poezii ale D. Gr. Alexandrescul, 1838.*

¹ *n-aș fi* = aș fi (locuțiunea negativă *nu e-ndoială* a determinat repetarea negației în propoziția subordonată).

LEBĂDA ȘI PUII CORBULUI

Lebăda odată-aflase
(Însă cam se întîmplase,
Nu poci să vă dau cuvînt)
Cum că într-un colț de lume,
Într-un loc cu mare nume,
Și pe un frumos pămînt,

Niște păsări osîndite,
Corbi de cîțiva ani numite,
În primejdie trăiesc.
Lebedele au din fire
O ciudată presimțire,
Care este dar ceresc.

Așa, să le izbăvească,
Cu o rîvnă părintească,
Ea plecă pînă în ziori.
Ajungînd într-o livede,
În cîlcuș de vulpe vede
Pui de corb nezburători,

Care într-o vizuină
Petrecea ca în grădină,
D-a lor soartă mulțumiți.
Pasărea cea albă-ndată
Către dînșii se arată,
Zice : „Puilor iubiți !

Soarta voastră e de milă :
Spuneți cum pe voi în silă
Aici vulpea v-a adus ?“
Corbuleții în mirare
Răspund iute, rîzînd tare :
„Noi de voie ne-am supus.

Vulpe ce e, nu știm spune,
Decît că năravuri bune
Acea damă arăta :
Că avea coadă pe spate,
C-al ei păr în galben bate,
Și că ochi lucioși purta.

Ea cînd ne-a luat d-acasă,
Ne-a spus că la a sa masă
Are feluri de mîncări,
Că e prinț de dobitoace,
Că pe noi va a ne face
Să ajungem la mari stări.

Ne-a mai spus că ne e rudă,
Că din vîrsta cea mai crudă
Neamul nostru l-a iubit.
Ea, ca și al nostru tată,
Că ne tragem ne arată
Din vulturul cel slăvit.

Și adesea ne vorbește
Că din suflet se silește
A ne da slava dintii.“
Lebăda strigă cu jale :
„Sînteți pe a morții cale,
O voi ai corbului fii !

Dar al vostru seacă părinte
Cum nu și-a adus aminte
Ceea ce i s-a-ntîmplat,
Cînd își părăsi locașul
Și din gură lăsă cașul,
Iar de vulpe înșelat ?“

Puii nebăgînd-o-n seamă :
„Cale bună,-i zic, madamă,
Noi nu știm ce ne vorbești
Și prin astfel de cuvinte,
Să ne scoți acum din minte
Cam degeaba te silești.“

„Eu mă duc, lebăda zise;
Însă vouă vă sînt scrise
Multe rele să răbdați ;
Căci prostia-vă cea mare,
Ca și-a penii-ntunecare,
Nu se poate s-o spălați.“

Poezii ale D. Gr. Alexandrescul,
1838.

PRIVIGHITOAREA ÎN COLIVIE

O cîntăreață privighitoare,
De mică prinsă, sta la-nchisoare,
Și colivia i-era locaș.
Vreme la mijloc multă trecuse,
Dar ea se uite tot nu putuse
De unde-a luat-o omul vrăjmaș.

Nencetat tristă, gîndea cu jale
L-a tinereței veselă vale,
L-acele crînguri, l-acel izvor,
Unde l-a nopții lină tăcere,
Ea a vieții cînta plăcere,
Razele zilei, dulcele-amor.

La cîte păsări sînt zburătoare,
Sloboda viață e lucru mare ;
Natura este patria lor.
Așa și mica paserea noastră,
Care de minte era cam proastă,
Căta mijloace să scape-n zbor.

Astă dorință e lăudată,
Cînd e-ntărită pe judecată
Și cînd folosul e prevăzut ;
Dar ea uitase că mai-nainte
O-nștiințase un pui cuminte
Că vrînd să zboare mulți au căzut.

Ea n-avea aripi. Fără mijloace,
O păsărică ce poate face,
Decît supusă soartei a fi,
Sau să aștepte pînă să-i crească
Smulsele aripi, și să găsească
Nuouă mijloace de a fugi ?

Asfel pe dînsa o sfătuiește
O rîndurică ce o iubește
Și care gîndul ei îl știa,
Exempluri multe des îi tot spune
Și îi arată cu dovezi bune
C-acum să scape nu va putea.

Dar tinerețea neînțeleaptă
Poveți n-ascultă, vremi nu așteaptă ;
Toate-nainte-i jucării sînt.
Pîntre zăbrele ea se strecoară,
Puțin se-nalță, d-o palmă zboară,
Și cade-ndată jos pe pămînt.

Poezii ale D. Gr. Alexandrescu,
1838.

URSUL ȘI LUPUL

Împărăția dobitocească,
Ca și a noastră cea omenească.
Statornicie vecinică n-are :
Toate supuse sînt la schimbare !

Din mînă-n mînă sceptrul se plimbă,
Cel de ieri mare astăzi e mic ;
Leu pe urs bate, urs pe leu schimbă,
Dintr-o-ntîmplare prea de nimic.

De curînd ursu pe leu schimbase,
Și pe domnescul tron înălțat,
Cîrma în labe tare-o luase,
Și cu verzi tufe sta-ncoronat.

Dator eu însă sînt a vă spune
Că ursu-acela, măcar că urs,
Dar simțimente avea prea bune :
D-al obștei bine erea pătruns.

Fiarele toate-ndată ce-aflară
Că le-a dat cerul un stăpîn nou
Să se închine lui alergară,
Una c-o vacă, alta c-un bou.

Lupul în urmă spre tron se duce,
Și după vechiul bun obicei
Mării sale plocon îi duce
Și înainte-i pune doi miei.

Intr-o frumoasă precuvîntare
Îi dovedește c-ar fi avînd
Niște hrisoave arătătoare
Ce-au făcut urșii, zău nu știu cînd.

C-aste hrisoave, pe piei de oaie
Scrise cu apă, spun lămurit
Cum au mers urșii la o bătaie,
Și cîte mure ei au jertfit.

Cu plecăciune apoi i-arată
Cum că din suflet s-a bucurat
De întîmplarea cea minunată,
De-ncoronare cînd a aflat,

Cum că dorește supus să-i fie,
Că totdeauna el l-a iubit,
Că pentru dînsul vieți o mie
Să le jertfească e mulțumit

Asfel de vorbe se zic în lume,
Însă drept formă se socotesc ;
Căci fieșcine le ia de glume,
Care se uită cît se vorbesc.

Dar ursul crede, se amăgește,
În slujbe pune neamul lupesc :
Cum că prieteni are, gîndește,
Care persoana lui o slăvesc.

După o vreme leul se scoală,
Tocmai cînd urșii mort îl credea;
După o mare și lungă boală,
Vine să-și ceară tronul ce-avea.

Locuitorii se îngroziră ;
Vestea se duse pîn' la palat ;
Lupii îndată la lei fugiră ;
P-al lor prieten toți l-au lăsat.

Taurii numai, ce niciodată
A-i fi prieteni nu s-au jurat,
Peste cinci sute veniră-ndată,
Pe crai și țară ei au scăpat.

Prea cu lesnire omul se-nșală !
Dar foarte mare face greșală,
Cine la vorbe dă crezămînt.
Faptele numai ne dovedește
Fieștecine cît prețuiește,
D-avem prieteni și care sînt.

Poezii ale D. Gr. Alexandrescul,
1838.

BOUL ȘI VIȚELUL

Un bou ca toți boii, puțin la simțire;
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Și decît toți frații mai cu osebite,
Dobîndi-n cireadă un post însemnat.

— Un bou în post mare ? — Drept, cam ciudat vine;
Dar asta se-ntîmplă în oricare loc :
Decît multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa d-a vieții veselă schimbare
Cum și de mîndrie boul stăpînit
Se credea că este decît toți mai mare,
Că cu dînsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă și livezi o mie :
„Mă duc, zise-ndată, nițel fin să-i cer.”

Făr-a pierde vreme, vițelul pornește.
Ajunge la unchiu, cearcă a intra ;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește :
„Acum doarme, zice, nu-l poti supăra.”

— „Acum doarme ? ce fel ! pentru-ntia dată
După prînz să doarmă. Obiceiul lui
Era să nu şază ziua niciodată ;
Ast somn nu prea-mi place, şi o să i-o spui.“

— „Ba să-ţi cauţi treaba, că mănînci trînteală !
S-a schimbat boierul, nu e cum îl ştii ;
Trebuie-nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă daca vrei să fii.“

La o mojiicie atîta de mare,
Viţelul răspunde că va aştepta ;
Dar unchiu se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lîngă el trece făr-a se uita.

Cu mîhnire toate băiatul le vede,
Însă socoteşte că unchiu-a orbit ;
Căci fără-ndoială nu putea a crede
Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăşi prea de dimineată,
Să-i găsească vreme la dînsul veni :
O slugă, ce-afară îl vedea că-ngheată,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

„Boierule, zise, aşteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu.“
— „Cine ? a mea rudă ? mergi de-l dă pe scară.
N-am astfel de rude, şi nici voi să-l ştiu.“

Poezii ale D. Gr. Alexandrescul,
1938.

TOPORUL ȘI PĂDUREA

Minuni în vremea noastră nu văz a se mai face,
Dar că vorbea odată lemne și dobitoace
Nu rămîne-îndoială ; pentru că de n-ar fi,

Nici nu s-ar povesti.

Și caii lui Ahil, care proorocea,
Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgea.
Întîmplarea ce știu și voi s-o povestesc
Mi-a spus-o un bătrîn pe care îl cinstesc

Și care îmi zicea

Că și el o știa

De la strămoșii lui,

Care strămoși ai lui zicea și ei c-o știu
De la un alt strămoș, ce nu mai este viu
Și p-ai cărui strămoși, zău, nu poci să vi-i spui.

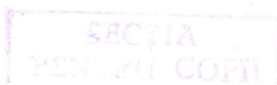
Intr-o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
Un țaran se dusesese să-și ia lemne de casă.
Trebuie să știți însă, și poci să dau dovadă,
Că pe vremea aceea toporul n-avea coadă.
Astfel se încep toate : vremea desăvîrșăște
Orice inventă omul și orice duhul naște.
Așa țaranul nostru, numai cu fieru-n mînă,
Începu să slutească pădurea cea bătrînă.
Tufani, palteni, ghindarii se îngroziră foarte :
„Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte,

Începură să zică, toporul e aproape !
În fundul unei sobe țăranu-o să ne-ngroape !"
— „E vreunul d-ai noștri cu ei să le ajute ?“
Zise un stejar mare, ce avea ani trei sute
Și care era singur ceva mai la o parte.
— „Nu“ — „Așa fiți în pace : astă dată-avem parte ;
Toporul și țăranul alt n-o să izbutească,
Decît să ostenească.“
Stejaru-avu dreptate :
După multă silință, cercări îndelungate,
Dînd în dreapta și-n stînga, cu puțină sporire,
Țăranul se întoarse fără de izbutire.
Dar cînd avu toporul o coadă de lemn tare,
Puteți judeca singuri ce tristă întîmplare.

Istoria aceasta, d-o fi adevărată,
Îmi pare că arată
Că în fieșce țară
Cele mai multe rele nu vin de pe afară,
Nu le aduc streinii, ci ni le face toate
Un pămîntean d-ai noștri, o rudă sau un frate.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

171.131

ELEFANTUL

În vremea de demult, dobitoacele toate;
De împăratul Leu sătule, dezgustate,
 Își aleseră lor
 Un alt stăpînitor,
Pe domnul Elefant, cu nasul învîrtit,
Puternic îndestul, dar însă necioplît,
Și de cap tare, gros, cît vreți să socotiți.
Însă ca să puteți să vi-l închipuiți,
 Mă grăbesc să vă spui
 O judecată-a lui.
Noul stăpînitor
Cît s-a orînduit,
Puse-n slujbă pe boi,
Iar lupu mîncător
Se făcu favorit
Și ministru la oi.
Vă las să judecați
Cîți miei fură mîncăți,
Și cîte oi slutite
De fiarele cumplite !
În zadar fac strigare
Oile-mpovărate,
Chip nu e de scăpare,
Și plîngerî necurmate
Ce vin de pe la turme
Răul nu pot să-l curme

Lupul dar își urmează
A sa nelegiuire,
Căci de ce se lucrează
Craiul n-are de știre ;
Ba câte lupul spune
Le ia toate de bune.
A ! cînd o să ne vie
O zi de bucurie,
Zi foarte așteptată,
Și scumpă în nevoi,
Ca să vedem odată
Pe lupi mîncăți de oi ?
„O ! asta nu se poate“,
Zic unii-alți în lume.
Domnii mei, se pot toate,
Deși le spui drept glume.
Apoi, știți dumneavoastră
Că oaia este proastă,
Și că nădejduiește
Aceea ce dorește.
Eu cu încredințare
Am auzit odată,
La o turmă cam mare,
O vorb-așa ciudată.
Dar cum poci ști ce spune
Oile între ele ?
Pentru astă minune
Am cuvintele mele.

Acum, să venim iar la vorba începută !
Văzînd bieteles oi că toate o să piară,
După lungi chibzuiuri s-aleseră o sută
Și meraseră la crai izbăvire să ceară.
Craiul sta ocolit d-o număroasă curte :
Cerbii cu coarne lungi, urșii cu coade scurte
Alcătuia un ștab vrednic a fi privit.
Un berbec-nvățat, ce știa să citească,
Se-nfățișă smerit, și-ncepu să vorbească :
„Ne rugăm să ne-ascuți, craiule strălucit !

Și să întorci spre noi mila măriei tale.
Starea-n care ne-aflăm e vrednică de jale,
Pentru că domnu lup, ministru ce ne-ai dat,
În loc a ne păzi, de tot ne-a-mpuținat.“

Domnul lup, întrebat,
Răspunse cu glas mare :
„Stăpîne luminat !
N'ci un cuvînt nu ere :
Cînd le-am năpăstuit ?
Cînd am scos biruri grele ?
Eu iau obicinuit
De oaie cîte-o piele.
Dar prostimea ciudată
Așa e învățată,
Și făr-a ști ce cere
Va nencetat să zbiere.“

Mărețul elefant, după ce se gîndește,
Dă de trei ori din cap și lupului vorbește :
„Ascultă, zice, și ia aminte
La ale noastre crăiești cuvinte.
Cît pentr-o piele, treacă și meargă,
Fiindcă singur spui c-ai dreptate.
Dar pentru c-astăzi oaia aleargă
La mila noastră, care mult poate,
O iert : de dajdii fie scutită ;
Ale ei plîngeri voi să le-ascult ;
Și decît pielea obicinuită
Să nu poți cere un păr mai mult.“

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

OGLINDELE

Am citit altădată, nu mai știu în ce carte,
Că într-o țară mare, de aici nu departe,
Plăcuta frumusețe trecea de uriciune :
Cîți se-ntîmpla s-o aibă se socotea slutiți ;
Iar frumoși de minune
Se socotea aceia ce era mai pociți.
Oglinzi ca să se vază nu se afla în țară,
Și era poprit lucru să s-aducă d-afară.
Așa fieștecine
Socotea despre sine
Ceea ce auzea,
Căci chiar undele gîrlei ce curgea prin cetate
Era atît de negre ș-atît de-ntunecate,
Încît nu putea omul nici umbra a-și vedea.
Dar după multe zile și vreme-ndelungată,
O corabie mare, cu oglinzi încărcată,
Trecînd pe lîngă țara de care vă vorbesc.
O apucă furtuna, o furtună cumplită,
Sau ca să zic mai bine, furtună norocită,
Pricină de prefaceri, de un folos obștesc ;
Și pentru-al obștei bine, o pagubă oricare
Nu mi se pare mare,
Mai virtos cînd aceasta nu s-atinge de mine.
Împinsă de talazuri, corabia slăbită
Se sfărîmă, dar marfă puțină s-a-necat ;

Și în a ei pornire, unda neîmblînzită
Oglindele mai toate le scoase la uscat.
Locuitorii țării,
Cîți se afla atuncea pe țărmurile mării,
Cu toții alergară,
Și-n grab le adunară.
Se priviră în ele, și coprînși de mirare
Văzură adevărul, mulți însă cu-ntristare.
Dar aflînd dregătorii minunea întîmplată,
Porunciră îndată
A se sparge cu pietre ș-a se desființa
Oglindele acelea oriunde s-ar afla.
Multe se sfărîmară, dar ascunseră multe
Acei care porunca nu vrură s-o asculte.
Și din vremea aceea toți oamenii frumoși
Arăt cîte-o oglindă acelor urîcioși.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

CÎINELE ȘI CĂTELUL

„Cît îmi sînt de urite unele dobitoace,
Cum lupii, urșii, leii și alte cîteva,
Care cred despre sine că prețuiesc ceva !
De se trag din neam mare,
Asta e o-ntîmplare :
Și eu poate sînt nobil, dar s-o arăt nu-mi place!
Oamenii spun adesea că-n țări civilizate
Este egalitate.
Toate iau o schimbare și lumea se cioplește,
Numai pe noi mîndria nu ne mai părăsește.
Cît pentru mine unul, fieștecine știe
C-o am de bucurie
Cînd toată lighioana, măcar și cea mai proastă,
Cîine sadea îmi zice, iar nu *domnia voastră*.”
Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare
Samson, dulău de curte ce lătra foarte tare.
Cățelu Samurache, ce ședea la o parte
Ca simplu privitor,
Auzind vorba lor,
Și că nu au mîndrie, nici capriții deșarte,
S-apropie îndată
Să-și arate iubirea ce are pentru ei :
„Gîndirea *voastră*, zise, îmi pare minunată,
Și simtimentul *vostru* îl cinstesc, frații mei.”
„Noi, frații tăi, răspunse Samson plin de mînie,
Noi, frații tăi, potaie !

O să-ți dăm o bătaie
Care s-o pomenești.
Cunoști tu cine sintem, și ți se cade ție,
Lichea nerușinată, astfel să ne vorbești ?“
— „Dar ziceați...“ — „Și ce-ți pasă ? Te-ntreb eu
ce ziceam ?

Adevărat vorbeam
Că nu iubesc mândria și că uresc pe lei,
Că voi egalitate, dar nu pentru căței.“

Aceasta între noi adesea o vedem,
Și numai cu cei mari egalitate vrem.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

PISICA SĂLBATICĂ ȘI TIGRUL

Un cotoi sau pisică,
Din două nu știu care,
Nici mare nici prea mică,
Dar foarte mîncătoare,
Și din soiul acela ce-n păduri locuiește
Și pe copaci trăiește,
Văzu un tigru mare
Trecînd pe o cărare.
De sus de pe ghindaru unde era urcată,
Pisica socoti
Că poate-a-l îngrozi ;
Și fără-a pierde vreme se adresă îndată
La tigru ce trecea,
Fără a o vedea :
„Ia stăi, mă rog, puțin, jupîne de pe jos,
Care te socotești
Că nu știu cine ești ;
Mîndria ce arăți cu noi e de prisos :
Știi din ce neam mă trag și că strămoșii mei
Sînt fii de dumnezei ?
Nemuritorii toți, din cer cînd au fugit,
Subt nume de pisici în lume au trăit.
Preoții egipteni în templuri îi slăvesc,
Și niște tigri mici cu noi se potrivesc !“
— „Dacă strămoșii tăi cu tine semăna,
Negreșit era proști cîți lor se închina,

Răspunse tigru meu ; iar daca au avut
Vrun merit cunoscut,
Ceva dumnezeiesc,
Atunci eu te căiesc,
Și pentru starea ta de milă sînt pătruns,
Căci d-or fi cite spui, zău, prea rău ai ajuns.“

Deși mulți au zis-o, eu tot o mai zic :
Slava strămoșească pe strămoși cinstește :
În zadar nepotul cu ea se fălește,
Cînd e, cum se-ntîmplă, un om de nimic.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

DERVIŞUL ŞI FATA

Se povesteşte cum că odată
Un derviş pusnic, om cuvios,
S-amorezase, văzînd o fată
Cu trup suptîre, cu chip frumos.
Dintr-una-ntr-alta vorba aduse,
Şi în stil neted patima-şi spuse,
Zicînd : „Ascultă, eu te iubesc,
Şi pentru tine mult pătimesc“.
Stilul acesta, adevărat,
Nu mi se pare prea minunat ;
Dar pentr-un pusnic trăit departe
De ale lumii valuri deşarte,
Putem să zicem că nu e prost.
Fata răspunse : „Poate-aş fi fost
Destul de bună ca să te crez,
Dar aste haine bisericeşti
Nici n-au a face cu ce-mi vorbeşti ;
Ş-apoi de barbă mă-nfiorez“.
Pusnicul nostru pe loc se duse,
Îşi rase barba, se pieptănă,
Nemţeşte bine se îmbracă,
Ş-o pălărie în cap îşi puse.
Veni la fată : „Cum ţi se pare ?
O-ntreabă. Spune-mi, mai te-ndoieşti ?
Vezi ce putere amorul are ?
Mi-am lăsat legea ; alt mai vokieşti ?“

„Nu voi nimica, atunci ea zise :
Credincios mie cum o să-mi fii,
Cînd jurăminte în ceruri scrise
Și a ta lege nu poți s-o ții ?“

Fata avea dreptate de nu vrea să-l asculte.
Cine-a făcut o crimă poate face mai multe.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

DREPTATEA LEULUI .

Leul, de multă vreme, ridicase oștire,
Să se bată cu riga ce se numea Pardos ;
Căci era între dînșii o veche prigonire,
Și gilcevire mare, pentru un mic folos.
 Vrea, adică, să știe
 Cui mai mult se cuvine
 Să ție pentru sine
 Un petec de cîmpie
Și un colț de pădure, de tot nensemnător,
Ce despărțea ținutul și staturile lor.
Acum sînge mult curse, și multe luni trecură,
 Făr-a se putea ști
 Cine va birui.
 Elefantul năsos,
 Și bivolul pieptos,
 Cu lupul coadă-lungă,
 Multe izbînzi făcură.
Fieșcare tulpină era plină de sînge.
Ici se vedea un taur jumătate mîncat ;
Lîngă el un tovarăș ce zbiară și îl plînge ;
Colo, un porc sălbatec fără două picioare ;
Și mai la vale, vulpea se tăvălește, moare,
Oftînd după curcanii ce încă i-au scăpat !
Iar mai vrednic de jale era viteazul urs,
De două coarne groase în inimă pătruns.

Leul, văzînd că lupta nu se mai isprăvește,
 Trimise la maimuță, vestită vrăjitoare,
 Ce spun că știa multe, și că proorocea
 Întîmplările toate, după ce se trecea ;
 Trimise, zic, la dînsa să-i facă întrebare
 Cum poate să ajungă sfîrșitul ce dorește.
 Ea se puse pe gînduri, tuși, apoi răspunse,
 Rozînd cu mulțumire darurile aduse :
 „Ca să poată-mpăratul lesne să biruiască,
 Trebuie să jertfească
 Pe acel ce în oaste e decît toți mai tare,
 Mai vestit în războaie, mai vrednic și mai mare.“
 Auzind astea leul strînse a sa oștire :
 „Lighioanelor ! zise, viu să vă dau de știre
 Că astăzi din noi unul trebuie să murim :
 Așa va proorocul. Rămîne-acum să știm
 Cine este mai tare.
 Cît pentru mine unul, cum vreți... dar mi se pare
 Că nu prea sînt puternic, căci pătinesc de tuse.“
 Vulpea era aproape : „Ce-are a face ! răspunse,
 Înălțimea ta ești
 Oricît de slab poștești.“
 — „Dar și puterea noastră
 E îndestul de proastă“,
 Strigară tigrii, urșii, și cu un cuvînt toate
 Lighioanele-acelea ce erau mai colțate.
 „Nu rămîne-ndoială“, le răspunse-mpăratul.
 Iepurile, sărmanu, — crez că-l trăgea păcatul.
 Sau păcate mai multe
 De moșii lui făcute —
 Veni să-și dea părerea. Dar toți cît îl zăriră
 Asupră-i năvăliră.
 „Ia vedeți-l ! strigară. Cu bună-ncredințare
 El este cel mai tare !
 S-ascundea urecheatul, și nu-i plăcea să moară
 Ca să ne facă nouă biruința ușoară !
 Pe el, copoi ! Luați-l : el are să-mplinească
 Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească !“
 Cîinii atunci săriră
 Și-n grab ți-l jupuiră.

Se află vreo țară, unde l-așa-ntimplare
Să se jertfească leul ? Nici una, mi se pare!
Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,
Dar văz că cei puternici oriunde au dreptate.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

LUPUL MORALIST

V-am spus, cum mi se pare, de nu îți fi uitat,
Că lupul se-ntimplase s-ajungă împărat.
Dar fiindcă v-am spus-o, voi încă să vă spui
Ceea ce s-a urmat subț stăpînirea lui.

Auzind împăratul că-n staturile sale
Fac năpăstuiți multe păroșii dregători,
Că pravila stă-n gheare, că nu e deal sau vale
Unde să nu vezi jertfe mai mulți prigonitori,
Porunci să se strîngă Obșteasca Adunare,

Lîngă un copaci mare ;

Căci vrea pe unii-alții să îi cam dojenească,
Și-n puține cuvinte,
Să le-aducă aminte
Datoriile lor.

Toți se înfățișară : și-nălțimea lupească

Începu să vorbească

C-un glas dojenitor :

„Domnilor de tot felul ! Bune sînt astea toate ?

Datoriile slujbei astfel le împliniți ?

Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate,

Să faceți nedreptate și să năpăstuiți ?

Toate slujbele voastre țara vi le plătește :

Încă, pe la soroace,

Cîte un dar vă face.

Dar reaua nărvire,

Ce o aveți din fire,

Nu se tămăduiește.
Vedeți cu ce morți grele
Se isprăvesc din lume,
Și cum lasă rău nume
Acei care fac rele.
Gîndiți-vă că poate veți da cuvînt odată,
La-nalta judecată.
Gîndiți-vă la suflet, și luați de la mine
Pildă a face bine.“
Ast cuvînt minunat,
Pe care domnul lup auz că l-a-nvățat,
Trecînd pe lîngă sat,
La ziua unui sfînt, cînd preotul citea
Și propoveduia,
Pe mulți din dregători să plîngă i-a-ndemnat.
„E l ce ați hotărît, jupîni amploiați ?
Oare-o să vă-ndreptați ?
Îi întrebă atunci înălțimea-mblănită,
Ce purta o manta de oaie jupuită.
Spuneți, o să schimbați purtarea-vă cea proastă?“
— „Să trăiți la mulți ani, dobitocia voastră.
Răspunse un vulpoi, în slujbe lăudat ;
Ne poate fi iertat
Să vă-ntrebăm smerit, de vreți a ne-arăta,
De unde-ați cumpărat postavul de manta ?“

Cînd mantaua domnească este de piei de oaie,
Atunci judecătorii fiți siguri că despoaie.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu.

1842.

VULPEA LIBERALĂ

Vulpea fără-ncetare
Striga în gura mare
Că de cînd elefantul peste păduri domnește
Trebile merg la vale și lumea pătimește.

Că este nedreptate
Să va să cheltuiască

Veniturile toate

Pentru masa crăiască.

D-acestea elefantul cît a luat de știre,
Temîndu-se, cu dreptul, de vreo răsvrătire,

Pe iepure la vulpe cu un bilet trimise,

O invită la curte, o-mbrățișe și-i zise :

„Am aflat, jupîneasă, că ai mare talent

Voi să te pui în pîine ;

Și începînd de mîine

Îți dăm cu mulțumire,

Ca un semn de cinstire,

Al găinelor noastre întins departament ;

Caută-ți bine treaba.“

— „Pe seama mea te lasă“,

Răspunse oratorul și, sărutîndu-i laba,

Se întoarce acasă.

În ziua viitoare,

Vulpea ca totdeauna veni la adunare ;

Dar însă oblojită, pe subt barbă legată,

Și cu un lipan mare la cap înfășurată.

„Ce ai, de ești astfel ?“ o întrebară toate.
— „Îmi e rău de aseară, îmi e rău cît se poate
Și cu trebile țării să mă lăsați în pace.
Craiul știe ce face ;
El nencetat gîndește la al obștii folos.
Adio ! sînt bolnavă : m-am înecat c-un os.“

Cunosc mulți liberali, la vorbe ei se-ntrec,
Dar pînă în sfîrșit cu oase se înec.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

MIERLA ȘI BUFNIȚA

Intr-o pădure deasă, de cetăți depărtată,
Mierla se-ntîlîni seara cu bufnița umflată.
„Prietenă, îi zise, ți-aș face o-ntrebare,
Daca a mea-ndrăzneală n-aduce supărare.
Spune-mi, mă rog, lumina de ce nu-ți e plăcută,
De ce stai toată ziua ascunsă, nevăzută ?
Nu cunoști, cum se vede, razele dimineții,
Dulceața primăverei, plăcerile vieții.
Poate ești rușinoasă, și crezi că nu cînti bine :
Dar eu și alte păsări mai vrednici decît mine
Îți vom da-nvățătură, și vom pune silință
Să-ți mai suptiem glasul cît va fi prin putință.
Vino mîine la mine să mergem la plimbare,
Ca să faci cunoștință cu o privighitoare.“
Bufnița îi răspunse : „Îți mulțumesc, iubită
Eu cu soarele vostru nu sînt obicinuită ;
Îmi supără vederea. Lumea o să mă vază,
Însă cum m-oi deprinde cu a luminei rază.“

Mulți zic că neamul nostru nu este încă-n stare,
Ca altele, să facă cercări de-naintare;
Că-nvățătur-adîncă, idei, filosofie
Sînt prea vătămătoare l-a lui copilărie.
Declamația-aceasta, pompoasă, îngîmfată,
De vreți, poate să fie despoților iertată :
Numai lor le e bună a unui neam orbire,
Căci nu-l lasă să-și vază a sa nenorocire ;

Dar în gura acelor ce-o zic pe dinafară,
Sau e o nerozie, sau este o ocară.
Noi le-am putea răspunde puținele cuvinte
Bufniței adresate de mierla cea cuminte :
„Ai vorbit de minune ! Dar ia spune-mi, vecină,
Daca măcar cercare tu nu faci vreodată
Să scoți cel puțin capu din noaptea-ntunecată,
Apoi cum te-i deprinde cu soare, cu lumină ?“

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

CUCUL

Cucul, pasere proastă dar plină de mîndrie,
Socotind c-al său nume
Este vestit în lume,

Hotări să mai facă vreo călătorie,
Ca s-adune respecturi, și însuși să privească
Cu ce chip îl slăvește nația păserească.
Plecă ; dar abia merse pînă-n vecinătate,
Și-găsi felurime de păsări adunate.

Care din întîmplare,
Se-ntrecea la cîntare.

Stătu să le asculte : toate pe rînd cîntară,
Care prost, care bine, talentul și-arătară.
Iar biete coțofene îi cerură iertare
Că nu-i dau ascultare ;

Îi ziseră : „Taci, soro, te roagă obștea noastră :
Despre cîntec, ne iartă, ești ca un cuc de proastă.”
Asfel păți și cioara ; în rîs ea fu luată,
Și cu un cuc nemernic de toate comparată.
De asemenea cinste cucul supărat foarte

Se duse mai departe ;
Dar oriunde mergea,
Nimic alt n-auzea.
În sfîrșit obosit,
Și desnădăjduit,
La cuibul său veni,
Făr-a se mai opri.

Puii cît îl zăriră
Pe loc îl ocoliră ;
Apoi îl întrebară :
„Ce mai veste p-afară ?“
„Urită, le răspunse, și vrednică de jale ?
Am umblat multe locuri, dar nu m-am mulțumit.
Toate îmi par schimbate și toate merg la vale,
Păsările sînt bete și lumea-a nebunit.“

Tot omul despre sine lesne se amăgește.
Nimenia nu își este aspru judecător,
Dar judecata obștii e o învățătură.
Mulți ce se cred pe sine un ce rar în natură
Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește,
Decît să va să-și simță nimicnicia lor.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1942.

ULEUL ȘI GĂINILE

Ion prinse un uleu și, ducându-l acasă,
 Îi legă cu o sfoară,
 Lângă coteț afară.

De o vecinătate așa primejdioasă,
Găini, cocoși și găște întii se îngroziră,
Dar cu-ncetul se mai obicinuiră.
Începură să vie cât coala să-l privească,
 Încă și să-i vorbească.

Uleul cu blîndețe le priimi pe toate ;
Le spuse că se crede din suflet norocit,
Pentru vizita-aceasta cu care l-au cinstit.
Dar îi pare rău foarte, căci el însuși nu poate
 La dumnealor să vie,

Vizita să le-ntoarcă dup-a sa datorie.

Mai adăogă însă că dacă dumnealor

 Îi vor da ajutor

 Ca să poată scăpa,

 El le făgăduiește

— Și Dumnezeu cunoaște cum vorba și-o păzește —

Că la orice primejdii va ști a le-ajuta :

Încă din înălțime el le va da de știre,

Cînd asupră-le vulpea va face năvălire.

 Astă făgăduială

 Nu mai lăsă-ndoială ;

Și găinele proaste, ce dorea să găsească

Pe cineva destoinic să va să le păzească

S-apucară de lucru ; azi, mîine, se-ncercară,
Și cu ciocuri, cu unghii, abia îl deslegară.
Uleu-și luă zborul. Dar se întoarse-ndată,
Și răpi o găină, pe urmă două, trei,

Pe urmă cîte vrei.

„Ce pază este asta ? strigă una cu jale.

Vorba mării tale

Era să ne păzești,

Iar nu să ne jertfești.“

— „O ! eu știu foarte bine cuvîntul ce v-am dat,

Și ce fel m-am jurat.

Dar cînd mă juram astfel, eram legat, supus,

Acum însă sînt slobod și vă vorbesc de sus.“

Eu d-aș fi fost găină nu l-aș fi slobozit :

Dumnealor au făcut-o și văz că s-au căit.

Uleii sînt cinstiți,

Cînd sînt nenorociți.

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,

1842.

CÎINELE ȘI MĂGARUL

Cu urechea pleoștită, cu coada-ntre picioare,
Cîinele, trist și jalnic, mergea pe o cărare.
După îndestul umblet, iată că-l întâlnește

Un măgar, și-l oprește :

„Unde te duci ? îi zise,

Ce rău ți s-a-ntîmplat ? Știi, parcă te-a plouat,

Așa stai de mîhnit.“

— „Dar, sînt nemulțumit.

La împăratul Leu în slujbă m-am aflat :

Însă purtarea lui,

De e slobod s-o spui.

M-a silit în sfîrșit să fug, să-l părăsesc,

Acum cat alt stăpîn ; bun unde să-l găsesc ?“

„Numai d-atît te plîngi ? măgarul întrebă ;

Stăpînul l-ai găsit, îl vezi, de față stă.

Vino numaidecît la mine să te bagi :

Eu îți făgăduiesc

Nu rău să te hrănesc ;

Nimic n-o să lucrezi, nici grijă n-o să tragi.“

La propunerea sa, cîinele i-a răspuns :

„Ascultă-mă să-ți spui : e rău a fi supus

La oricare tiran ; dar slugă la măgar

E mai umilitor, și încă mai amar.“

Poezii a lui Gr. Alexandrescu,
1842.

IEPURELE, OGARUL ȘI COPOIUL

Calitățile noastre cele mai lăudate
Ne sînt ades în lume drept crime reproșate ;
Aceasta se întîmplă de cîte ori prin ele
Oprim executarea intențiilor rele.
Iepurile odată
Fu tras la judecată
De un ogar. În tufe atuncea prezida
Copoiul, și sentințe fără apel el da.
Ogarul către el așa se adresă
Și-n limba lui strigă :
„O, tu ce prezidezi senatul cel cîinesc,
Te rog să mă ascuți : eu viu să jeluiesc
De acest ticălos,
Ce sufletul mi-a scos.
Căci vrînd a-l întîlni, pe deal sau pe cîmpii,
El fuge parc-ar fi gonit de vijelii ;
Ș-apoi n-aleargă drept,
Cu el să poți da piept,
Ci merge tot cotiș
Și sare curmeziș :
C-un cuvînt, n-are pas, nici umblet creștinesc.
Dar ce să mai vorbesc,
Cînd chiar măria ta, d-o fi cum am aflat;
Ai fost adeseaori de dînsul înșelat ?“
— „Destul, lătră atunci copoiul cafeniu ;
Pe el nici îl ascult, purtările-i le știu,

Orice pentru el crez, și iată-l osîndit
Să fie jupuit.
Carnea va rămînea pentru judecător,
Iar labele vor fi pentru jeluitor.“

„România literară“, 1855, 16 aprilie ; *Meditații...*, 1863.

URSUL ȘI VULPEA

„Ce bine au să meargă trebile în pădure,
Pe împăratul Tigru cînd îl vom răsturna

Și noi vom guverna,

Zicea unei vulpi ursul, c-oricine o să jure

Că nu s-a pomenit

Un timp mai fericit.“

— „Și-n ce o să stea oare

Binele acest mare ?“

Îl întrebă. — „În toate,

Mai ales în dreptate :

Abuzul, tîlhăria avem să le stîrhim,

Și legea criminală s-o îmbunătățim ;

Căci pe vinovați tigru înfi îi judeca

Ș-apoi îi sugruma.“

— „Dar voi ce-o să le faceți ?“

— „Noi o să-i sugrumăm

Ș-apoi să-i judecăm.“

Cutare sau cutare,

Care se cred în stare

Lumea a guverna,

Daca din întîmplare

Ar face încercare,

Tot astfel ar urma,

„Patria“, 1855 ; *Meditații...*

ȘARLATANUL ȘI BOLNAVUL

La un neguțător mare
Cărui vederea-i slăbise
Fără nici o invitare
Un doctor vestit venise.

Cînd zic vestit, se-nțelege că nimeni nu-l cunoștea,
Însă avea atestate
Numai în aur legate,

Diplome ce-n Academii luase, cum el zicea,
Prin țări care niciodată
Nu au figurat pe hartă,

Dar care cu bună seamă el nici le-ar fi părăsit,
D-ar fi mai avut acolo vrun bolnav de lecuit.

Bunul pățimaș îl crede,
Doctorul vreme nu pierde,

Ci-l unge c-o alifie, apoi la ochi l-a legat,
Apoi după ce îi spune din partea lui Ipocrat
Că are să șază astfel o săptămînă deplin
Întinde mîna... pe masă era un frumos rubin,
Inel de formă antică, vechi suvenir părintesc ;
Doctorul îl ia, se duce, și ca să vă povestesc
Mai pe scurt, el vine iară a duoua ș-a treia zi,
Și nencetat, totdauna, la orice vizită nouă

Luă cîte unul-duouă

Din lucrurile mai scumpe cîte în casă găsi.

Cînd se-mplini săptămîna, pe bolnav îl deslegă :

— „Uite-te, cum ți se pare, și cum vezi ?“ îl întrebă.

„Cum văz ? răspunse bolnavul, împrejurul său privind
Și din averile sale nimica nemaizărand ;
Cum văz ? nu știu, frate, atît numai poci să zic
Că din ce vedeam odată acum nu mai văz nimic.“

Cunosc patrioți politici, care-așa exploatez
Simplitatea populară, și ei singuri profitez.

Publicată în *Colecțiune de nu-
vele, poezii și altele*, 1855 ; *Medi-
tații...*, 1863.

CORBII ȘI BARZA

Pe o cîmpie
Mare, bogată,
Urmă odată
O bătalie

Aspră, cumplită, neasemănată,
Încît cadavre nenumărate
Zăceau grămadă neîngropate.
Corbii îndată luară știre ;
Lacomii de pradă, ei năvăliră,
Și cu grăbire
Aci sosiră.

Și după ce mîncară, și după ce băură
Mult sînge, începură
C-un glas îngrozitor
Să cînte cina lor.

Barza cea simțitoare,
Care pe om iubește
Și-n preajmă-i se nutrește,
Văzîndu-i, de departe
Le strigă : „Cum se poate
Așa nerușinare :

E locul pentru cină ? e ora de plăcere,
Pe un pămînt de doliu, în ziua de durere ?

Mumele își pling fiii ;
Izvorul bogăției,
Cîmpul, e ruinat,
Iar voi vă îndopați,
Și cîntați !“
— „D-aceasta ne iertați,
Răspunse deodată,
Ceata întunecată.
Omului cît îi place
Poate fi ruinat,
Dar noi sîntem în pace
Și mult ne-am îngășat.“

Acei ce de a țarei grea soartă profitară,
Ce de streini în posturi, în ranguri se-nălțară,
Ce prin trădări, basețe, sînt astăzi mari, bogați,
Poate și decorați,
După a mea părere, sînt corbi nerușinați.

Dar aș dori să-mi spuneți, domnilor cititori
(Căci eu vorbesc d-o țară
De tot imaginară),
La noi să află oare astfel de muritori ?
Daca aveți de oameni idee așa proastă,
Las răspunderea toată asupra dumneavoastră.

„Concordia“, 1857, 12 martie,
Meditații..., 1863.

PORCUL LIBERAT

Cînd s-au liberat țigani, în anul de la Hristos
O mie și... nu știu cîte, unul din ei, omenos,
Vru și el să libereze pe un porc ce el avea,
Și în jug de multă vreme lîngă șatră îl ținea.
Îl chemă dar și îi zise : „Porcule, purcelul meu,
Cunosc însumi, din cercare, jugul cît este de greu.
De aceea te fac liber ; d-acum poți a viețui
Orcum ți-o plăcea, și hrana singur a ți-o dobîndi.“
— „Să trăiești ! însă, stăpîne, în grădini poci eu intra,
Pepeni, dovlecei și verze fără grijă a mînca ?“
— „Ba nu, astea sînt oprite.“ — „Așadar îți mulțumesc,
Cu un sfert de libertate, drept să spui, nu mă-nvoiesc.
Ba crez chiar că e rușine, cînd toți porcii au trăit
La coșare în robie, să ies eu mai osebit,
Să-mi ridic mai pe sus botul și de treapta lor să fug,
Ș-apoi ce ar zice boii văzîndu-mă fără jug ?“

Unii-nțeleg libertatea ca porcul cel țigănesc ;
Alții, deprinși cu robia, de ea greu se despărțesc.

„Rumânul“, 1857, 14/27 decem-
brie ; *Meditații...*, 1863.

CASTORUL ȘI ALTE LIGHIONI

Mai multe lighioane, locuind într-o vale,
Erau des vătămate d-un iute rîu vecin,
Care, ieșind cu zgomot din malurile sale,
Strica vizunii, cuiburi și traiul lor cel lin.

Ele dar s-adunară

Și mult ce consultară,

Ce fel ar putea face,

Și prin care mijloace

Stavilă ar opune

L-acea înecăciune.

„Frați, zise un castor,

Zidar de soiul lui,

Eu asta socotesc,

De mi-eți da ajutor,

Să m-apuc să clădesc

Zid tare de pămînt și apei să-l opui.”

— „Bravo ! bine-ai gîndit,

Strigară toți pe loc ;

Ești patriot vestit

Și mare dobitoc.”

Castorul încîntat

Făr-a mai zăbovi

S-apucă de lucrat,

Dar nu fu ajutat,

Și prea rău izbuti,

Căci rîul furios,

De multe ploi umflat,
Izbi ș-asvîrli jos
Pămîntul înălțat.
Atunci ceilalți fugînd
Pe meșter blestemau
Și toți îl defăimau,
Zicînd : „Ce ticălos,
El a pricinuit
Răul ce s-a-ntîmplat
Pentru că a cercat,
În neroada-i dorință,
Lucru peste putință ;
Eu l-am povățuit
Dar nu m-a ascultat,
Și de aceea noi
Tragem aste nevoi.“

Adeseaori virtutea așa se prețuiește :
Orice nobilă faptă, orice dreaptă-ncercare,
Pentru-al mulțimei bine ș-a țării apărare,
Mișeii o defaimă, dacă nu izbuteste.

„Românul“, 1858, 22 aprilie/4 mai;
Meditații..., 1863.

ATELAJUL ETEROGEN

Un om avînd un armăsar
Îl înhămă la jug
C-o vită de măgar
Și cu un bou de plug.
Boul fiind sacat,
La un picior rănit,
Măgarul nenvățat
Și prea rău năvălit,
Stăpînul lor, din car,
Striga, plesnea-n zadar :
Calul se asvîrlea,
Dar boul îl oprea,
Măgarul îl lovea,
Și carul nu mergea.
„Prea rău i-ai potrivit“,
Zise un trecător.
„Ești foarte amăgit,
Domnule privitor,
Răspunse omul ; eu
Lumea am vizitat,
Și, dacă vrei să știi,
Într-însa am aflat
Multe dregătorii
Tot astfel întocmite ca atelajul meu.“

„Păcală“, 1860, 17 septembrie ;
Meditații..., 1863.

CĂTÎRUL CU CLOPOTEI

Deunăzi un văcar de sat
Cătîrului i-a atîrnat
Salbă de clopotei,
Numindu-l el îngrijitor
Și înainte mergător
Ciredei de viței.
Însă curînd s-a-ncredințat
Că ș-a făcut mare păcat
Cu bietul dobitoc,
Care, cît s-a simțit
Așa împodobit,
Strigă : „O ce noroc !
În sfîrșit iată-mă chemat
La gradul ce am meritat.
Meritul meu recunoscut
De lumea toată e văzut.
Acum de sus am să tratez
Soiul dobitocesc ;
Pe nimeni nu mai salutez
Căci prea mă umilesc.“
Așa zicînd, așa făcu,
Și plin de îngîmfare
El clopoteii începu
Să-i sune foarte tare ;
Așa de tare îi sună.
Cît mintea i să răsturnă ;

Și el, care june fiind
Trecea de cam smintit,
Acum mai mult îmbătrânind,
De tot a-nnebunit.

Cum socotiți și dumneavoastră,
Dar eu gîndesc că-n țara noastră
Se află așa dregător,
Numit chiar eșclență,
Ce cu catirul sunător
Poate da concurență,
Care să crede om de stat,
Chiar și politic însemnat,
Și care netăgăduit
De clopoței este smintit.

„Românul”, 1961, 12 februarie
Meditații, 1963.

MIELUL MURIND

Fiu al unui berbece care de mult murise,
Un miel se bolnăvise,
Mușcînd din întîmplare
O-nveninată floare
Sau iarbă, nu să știe ;
Destul că a lui moarte
Nu mai era departe.

Acum el își făcuse datoriile toate
Cîte și le fac mieii în ceasul cel cumplit.

Mumă-sa cu durere
Începuse să zbiere ;

Îl săruta, sîrmana, plîngînd neconținut,
Și-i zicea : „Ce mi-e bună viața fără tine ?

Cui mă lași, fătul meu ?

Spune tată-tău, dragă, că viu curînd și eu,
Căci pe această lume nu mai aștept vrînd bine !“

— „Dar ce să-i răspunz, mamă, întrebă micul miel,

De-mi va face-ntrebare

Despre a turmei stare ?

Tu știi bine că el

Iubea mult să vorbească

De dulăii din turmă și de ceata lupească.“

— „Spune-i că turma toată zace de rea gălbează ;

Că are șapte doctori ce prea rău o tratează.

Mai spune-i că ciobanul a pus pe un nepot,

Ce tată-tău-l cunoaște, îngrijitor la turme,
Ca să stîrpeasc-abuzul și relele să curme ;
Atîta spune-i numai și-nțelege el tot.“

După acei din preajmă care îi ocolesc,
Poți judeca prea lesne pe cei ce cîrmuiesc.

„Românul“, 1861, 17 februarie ;
Meditații..., 1863.

ZUGRAVUL ȘI PORTRETUL

La un zugrav foarte vestit mergînd din întîmplare,
Portretul meu îi comandai ; întîi însă-ntrebare
Artistului îi adresai, de poate să mi-l facă
Așa cum orcui l-o vedea portretul meu să placă ;
Căci am un mare interes, voi ca-n streinătate,
Ș-anume-n Franța mai ales, la ochi să poci eu bate,
Fiind acum de măritat o fată foarte rară,
Ș-ai ei epitropi căutînd bărbat în astă țară.
„Prea lesne, îmi răspunse el, nu e întîiași dată
Cînd pe urîți făcînd frumoși luai o bună plată :
Ești negru, te voi face alb ; ești slab, te îngraș bine,
Numai vezi de portret departe a te ține.“
Vorbînd așa, mă zugrăvi, și dacă al meu nume
Jos la portret n-ar figura, nici un creștin pe lume
N-ar putea crede că sînt eu, atît sînt de schimbate
Trăsurile-mi, ochi, gură, nas, și înfrumusețate.
Ai noștri rîd cîți mă cunosc, dar prea puțin îmi pasă,
De voi putea să dobîndesc pe nobila mireasă,
Și dacă vreun venetic, ieșit din țări streine,
Sau vrun român mai îndrăzneț n-o izbuti mai bine.

Redactori care lăudați
Pe unii dintre candidați,
Ce proștilor le dați virtuți,
Și elocuență celor muți,

Ce pe răi faceți virtuoși
Și patrioți pe ticăloși,
Crez că nu rău vă potriviți cu omul ce m-a zugrăvit,
Sau cu vestitul Carcalechi, redactor care a trăit,
Al cărui jurnal fabulos
Era destul de mincinos,
Dar care cel puțin spunea
Acelor care nu-l credea
Că *adevăru-adevărat*
Este prea lesne de aflat;
Că n-au decît să ia pe dos
Cîte a scris el de prisos,
Ș-atunci pot fi încredințați
Că n-au să fie înșelați.

„Românul”, 1861, 30 martie;
Meditații..., 1863.

LIȘETA, RAȚA ȘI GISCA

Spun că-n vara trecută o lișetă ș-o rață,
Ai lebedei de baltă consilieri privați,
Supt președința găștei s-au strîns de dimineață
Pe lac la Cișmegiu ; acolo invitați
Erau din înalt ordin, a hotărî în sfat
O pricină de stat,
Adică prin dezbateri adînc să chibzuiască
Pentru un pește mare, cu ce sos să-l gătească.
Căci lebăda gîtoasă
Voia să dea o masă :
Mare le fu gîlceava și lungă convorbirea ;
Prezidentul le zise : „Fraților senatori !
Să lăsăm chibzuirea,
Pricina, cum se vede, e foarte delicată,
Și dup-a mea părere trebuie amînată ;
Veniți mîine în zori.“
Propunerea aceasta cu toți o aplaudară
Și pentru-ntîia oară
Pe gîscă lăudară
Pentru a ei ideie, apoi se risipiră
Și a doua zi iară l-același loc veniră.
Pîn-a doua zi însă știți ce s-a întîmplat ?
Fiind vară și soare și o căldură mare,
Peștele s-a stricat
Și racii l-a mîncat.

Cuvintele-aci scrise să nu vă pară glume ;
Consiliuri d-acestea vedem destule-n lume
Și la noi mai ales
Se-ntîmplă foarte des.

„Reforma“, 1862, 18 octombrie ;

Meditații..., 1863.

VINĂTORUL

„De n-oi împuşca ursul, să nu-mi ziceţi pe nume,
Striga şezînd la masă faimosul vînător,
Eu ştiu ce spui, şi credeţi că nu vă vorbesc glume,
Eu nu zgîrii cu glonţul, şi unde trag omor...”
Atunci mulţimi de „bravo !” în aer se-nălţară,
Şi veseli vînătorii cu grab încălecară.

Era o zi frumoasă, p-aici cam de mirare ;
Lătrau de bucurie copoi nemîncaţi,
Şi caii, gloabe mîndre de şeaua din spinare,
Gemeau sub grele sarcini slăbiţi şi deşelaţi ;
Sîrmanul urs, ce singur în verdea-i locuinţă
De astă pregătire n-avea nici o ştiinţă,
Dormea atunci ; şi visuri, de mure-mpodobite,
Îi arătau o turmă de vite jupuite,
La care el cu poftă în grabă alerga.
Dar ce să vorbesc multe : sosiră vînătorii
P-un vîrf unde se zice că sînt aproape nuorii,
La pîndă s-aşezară... eroul meu strigă :
„Aşază-te tu colo, Dumitru mai departe,
Ion pe aceea piatră, şi Stancu d-altă parte,
Iar eu stau după stîncă, d-aicea îl pîndesc,
Şi dacă cătră mine îl va împinge dracul.
De n-o lua foc puşca, el o să-şi spargă capul
Lovindu-se de piatră, şi tot îl biruiesc.”

Abia sfiři, cînd iute ursoaica-ngrozitoare
C-un pui de vîrstă jună, ursei născut din flori,
Frumos cum puteți crede, venea pe o cărare,
Dorind să asisteze pe bunii vînători ;
Mai multe puști trăsniară : eroul de sub stîncă
Din sigura-i cetate privește pe dușman ;
Îi saltă-n cap căciula, și-n valea cea adîncă
Ursoaica se coboară : dar un mișel țaran,
C-o armă ruginită sloboade... și îndată
Cu puiul său ursoaica pe coaste e culcată.
Eu i-am văzut *gibeaua* și jalnica sa soartă ;
Dar vînătorii nostri se cert ei nencetat,
Strigînd iarăși la masă că, dacă n-ar fi moartă,
Ei negreșit atuncea de ea n-ar fi scăpat. ¹

„Buciumul român“, 1863, 23 ianuarie.

¹ Sensul pare să ceară : *Ea... de ei...* Posibilă ironie.

BURSUCUL ȘI VULPEA

Bursucului îi venise rîndul și el să domnească
Peste un pogon de tufe, în pădurea părintească,
Pe marginea unei ape. Rigatul îi era mic

Și acei ce îl văzură
Toți într-o unire zic
Că nu era alt nimic
Decît o miniatură.
Dar riga voiajase,
Și-n streinătate-aflase
Că un bursuc domnitor,
Ce va să-și facă un nume
Mare și faimos în lume,
E neapărat dator
Să ia un ton de mărire,
Să dea porunci pe ostire,
Chiar de n-ar avea soldați,
Căci astfel obișnuiesc
Toți acei care domnesc,
Duci sau regi sau împărați.
Așa el și slobozi
Patru ordine de zi
Într-acest chip redijate :

„Către armiiile noastre de linie și de mare,
Cavalerii, infanterii și-artileriei ușoare,

Poruncim..." și celelalte.

O poruncă din acestea, nu știu cum s-a întîmplat,

De vînt a fost aruncată
În țara învecinată,
Unde domnea leopardul ; acest domn s-a îngrijat,
Văzînd că bursucul are
Armie așa de mare ;
Spre a fi încă mai sigur, el într-acolo porni
Pe ministru din afară, pe vulpe, și-i porunci
Să saluteze pe prințul, dar în taină-a spiona
Și a trage cu urechea, iar mai ales a afla
Cum merg trebile p-acolo, cît e de primejdios,
Și cîtă armie ține vecinul său cel păros.
Sfîrșindu-se ambasada, vulpea înapoi veni,
Se înfățișă la curte, se închină și vorbe :
„Porunca am împlinit ;
Cu ochii-mi le-am văzut toate,
Și poți dormi liniștit,
Fără să ai griji deșarte,
Căci toate acele armii de linie și de mare,
Cavalerii, infanterii și artileriei ușoare
Nu sînt alt, poți fi prea sigur, pestrițele împărat,
Decît un soldat pe apă și o luntre pe uscat.“

Vanitatea e mic vițiu, dar cu bună-ncredințare,
Ea adesea ne expune la ridicol foarte mare.

*Meditații, elegii, epistole, satire și
făvule, 1863.*

CALUL VÎNDUT
ȘI
DIAMANTUL CUMPĂRAT

Plin de bucurie mare,
Oarecine îmi spunea
C-a vîndut din întîmplare
Și cu un preț de mirare
Un cal prost ce el avea ;
„Căci bietul cumpărător,
Zicea el, s-a înșelat
Și puțin cunoscător
Orice i-am cerut mi-a dat.“
La acestea ce să-i zic ?
Atunci n-am răspuns nimic ;

Dar peste puține zile îl văz, însă furios,
Și-mi strigă : „Nu știi, frate, un mișel, un ticălos,
Ce seamăna om de treabă, fără milă m-a-nșelat.
Mi-a vîndut o sticlă proastă drept un diamant curat ;
Cum ți se pare aceasta ?“ — „Zău, așa cum mi-a părut
Întîmplarea dă deunăzi cu calul ce ai vîndut.“

Strigăm și protestăm tare
Cînd nedreptatea cercăm,
Dar mulți urmăm la-ntîmplare
Fapta ce o defăimăm.

*Meditații, elegii, epistole și fa-
bule, 1863.*